

Тхьаклушынэ Аслъан хэлэжъагъ

Президентэу Владимир Путиным тхьамэтагъор дызэрихъэзэ Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет изэхэсыгъо тыгъуасэ Кремлым щыкӀуагъ. Зэхэсыгъор зыфэгъэхьыгъагъэр хэгъэгум ибизнес хэхъоныгъэ егъэшлыгъэныр ыкӀи дунэе рынкэм щянкъокъун ылъэкӀынымкӀэ иамал джыри нахь зыкӀегъэлэтыгъэныр ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу, Урысые Федерацием и Къэралыгъо Совет и Президиум хэт Тхьаклушынэ Аслъан ащ хэлэжъагъ.

Владимир Путиным ипсалъэ къызэрэщыгъэщыгъэмкӀэ, Урысыем фэгъэхьыгъэ санкцихэр хэгъэгум зауламэ зэрагъэнэфагъэхэм шхъафитэу щыт ыкӀи нэфагъэ зыхэлъ екӀолакӀэхэу ВТО-м ылъэныкъокӀэ щылэхэр еукъох. Ащ епхыгъэу Президентым хигъэуэфыкӀыгъ

хэгъэгум ежъ ирынкэ хэхъоныгъэ ышӀынымкӀэ ыкӀи титоварышхэр зэфагъэ зыхэмылъ зэнэкъокъум щыухъумэгъэнхэмкӀэ пшъэрылхэм мэхъанэ-шо зэрӀлэр.

— Анахь пшъэрылхэм шхъалэр УрысыемкӀэ тызэрянэкъокъун тлъэкӀыштхэм яамал анахь ин-

хэм зыкӀэ ащыц хэгъэгум клоц рынкэшхоу тилэр дгъэфедэныр ары. Хэгъэгум иэкономикэ исектор къыдигъэкӀырэ товархэр ащ из тшӀынэ фае. Рынкэ клоцым ыкӀи экономикэм зэрэпсаоу языпкӀытыныгъэрэ яздегъэштэныгъэрэ къэдгъэнэжхэзэ, товархэр зылэкӀэ-

хьащтхэми яфедэхэр къыдэт-лпытэнхэ фае. Хабзэми ыкӀуа-чӀэ зэрихыплэн фаер экономикэм исектор хэхъоныгъэ егъэшлыгъэныр ары, — къылуагъ Владимир Путиным.

Къэралыгъом ипашэ анахь мэхъанэшхо зэритыгъэхэм зыкӀэ ащыц бизнесым ищыкӀэгъэ мылӀкур ІэкӀэхъаным пае амалыкӀэхэр къыхэхыгъэнхэр: чы-фэхэр игъом ІэкӀэгъэхьыгъэнхэр, проект финансированиекӀэ заджэхэрэр гъэфедэгъэнхэр, инфраструктурэм хэхъоныгъэ егъэшлыгъэныр ыкӀи специалист ІэпӀасэхэр гъэхъазыргъэнхэр.

Владимир Путиным къызэрэ-хигъэщыгъэмкӀэ, мы илъэситӀу благъэхэм Урысыем исектор янэкъокъунымкӀэ амалэу илэхэм ахэгъэхьыгъэн фае. Пшъэрылхэу щытхэр нахь шлуагъэ хэлъэу зэшлохыгъэнхэмкӀэ амалэу ялэр зэкӀэ шьолъырхэм зэрагъэфедэщтым ичыхъэ зэрэтелъыр ащ къылуагъ.

Адыгеим къысхэхьыжырэр

нахьыбэ шыгъэным пае пстэ-уми анахъэу гугъаплэхэр зэ-рапхыхэрэр чэтхъуныр, къохъу-ныр, кӀоэ лъэкпъ зэфэшхьаф-хэм якъыдэгъэкӀын, шыкӀакӀэм тетэу чыгъэр къэгъэкӀыгъэнхэр ары. Ащ нэмыкӀэу республи-кэм щаеу, зернэ ыкӀи джэнч лъэкпъхэу, картофэу, тыгъэгъэ-зэ дагъэу, консерв лъэкпъ зэ-фэшхьафэу, хьаджыгъэхэкӀэхэу ыкӀи нэмыкӀэхэу къысхэхьыж-хэрэр нахьыбэ ашӀынэу ра-хъухьагъ.

2013-рэ илъэсым Адыгэ Рес-публикэм ипромышленнэ про-изводствэ ииндекс проценти 102,7-рэ хуыгъэ. 2014-рэ илъэ-сым ищылэ мээзэ — бэдзэ-огъу, илъэсэу икыгъэм ащ фэдэ чэзыум елпытгъэмэ, проценти 118,2-рэм нэсыгъ.

**Адыгэ Республикэм
и Лышхъэ
ипресс-къулыкӀу.**

Сурэтхэр А. Гусевым ты-рихыгъэх.

Бжыхъасэхэм япхъын рагъэжъагъ

2015-рэ илъэсым бжыхъасэ-хэм япхъын фэгъэхьыгъэ зэ-хэсыгъо мы мафэхэм Мыекъуа-пэ щызэхашагъ. Іофтхьабзэр зэришагъ АР-м мэкъу-мэщымкӀэ иминистрэу Юрий Петровым.

Мэкъумэщ хъызмэтым шлуа-гъэ къытэу илъэс пчъагъэрэ щылэжъагъэхэм УФ-м мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэ къа-фигъэшхошэгъэ щытхъу тхылъ-хэр пэублэм аратыжыгъэх. Нэужым бжыхъасэхэу мыгъэ луахыжыгъэхэм зэфэхьысы-жъэу афэхъугъэм, гъэтхасэхэм яложьын зынагъэсыгъэм ыкӀи

пхъэным афэгъэхьыгъэ Іофы-гъохэм атегушӀагъэх.

АР-м мэкъу-мэщымкӀэ ими-нистрэ иапэрэ гуадзэу ХьапӀкӀэ Аслъан къызэрилуагъэмкӀэ, мы-гъэ республикэм ихъызмэтшӀа-плэхэм бжыхъасэ гектар мини 100,8-рэ апхыгъагъ, ащ шы-цэу хъэм гектар мин 15,4-рэ, коцым 79,6-рэ, рапсым гек-тари 5,8-рэ рагъэубытыгъагъ. ЗэкӀэмкӀи ахэм лэжыгъэ тонн мин 410-рэ къатыгъ, ащ шы-цэу коцыр тонн мин 352-м ехъу, хъэр тонн мин 54,9-рэ хъугъэ.

Мыгъэ бжыхъасэхэм арагъэ-убытыцт чыгум хагъэхьошт. Рапсым ипхъын Джэджэ, Крас-ногвардейскэ, Шэуджэн рай-онхэм ащырагъэжъагъэх. Зэ-кӀэмкӀи къэкӀорэ илъэсым луа-хыжыгъэх бжыхъасэ гектар ми-ни 101,9-рэ республикэм ихъыз-мэтшӀаплэхэм апхъынэу яму-рад, гъэрэкӀо елпытгъэмэ, гектар пчъагъэм тӀэкӀу хагъэ-хъуагъ. ЛэжыгъэшӀаплэу рес-публикэм илэм ызыныкъо фэдиз бжыхъасэхэм арагъэубытынэу щыт, зэкӀэ районхэм ыкӀи къа-лэхэм ар агъэцӀкӀэнэу япшъэ-рылъ.

Джащ фэдэу гъэтхасэхэм ялухыжынын республикэм ичыгу-лэжхэр яшъыпкӀэу пылтых.

Непэрэ мафэм ехъулэу тыгъэ-гъэзэ гектар мин 27,8-рэ луа-хыжыгъ. ГурытымкӀэ зы гекта-рым центнер 18,4-рэ къыра-хы. Пынджым илухыжынын Тэхъу-тэмыкӀоэ районым щаублагъ. ЗэкӀэмкӀи ащ гектари 129-рэ аложыгъах. Джащ фэдэу на-трыфым, соем ялухыжынын чыгулэжхэм чанэу зэшлуахы. Гъэтхасэхэр зытырахыжырэ чыгухэм ягъэхъазырын псын-кӀэу фежъэх, сыда плэмэ шап-хъэхэм къызэрэдалытэрэмкӀэ, бжыхъасэхэр ахэм атырапхъэ-щтых.

Непэрэ мафэм бжыхъэ лэ-жыгъэхэр зыхалхъащт чыгум ипроцент 85-р хъазыр. Къыхэ-гъэщыгъэн фае мы илъэсым коц чылэпхъэ лъэкпъ 36-рэ, хъэ чылэпхъэ лъэкпъ 11 респу-бликэм зэрэщашӀэщтыр. Хъыз-

мэтшӀаплэ анахь инхэм ежъ къагъэкӀыгъэ чылапхъэхэр ары апхъыштхэр.

Мыгъэ бжыхъасэхэм япхъын инэшанэхэр, ишапхъэхэр зыфэ-дэхэр республикэм ичыгулэж-хэм къафилотагъ мэкъу-мэщым-кӀэ Пшызэ къэралыгъо универ-ситетым ипрофессорэу Алек-сандр Найденовым. Чылапхъэ-хэм ядэгъугъэ мэхъанэ ин зэри-лэр ащ къыхыгъэщыгъ. Пхъэ-ным къыдхэлъытэгъэ шапхъэ-хэр зэрифэшъуашэу агъэцӀкӀэ-хэмэ, лэжыгъэ бэгъуагъэ ащ къызэрэкӀэклоштыр къылуагъ.

Ом изытет зыпкӀэ итмэ, губ-гъо ІофшӀэнхэр игъом зэшлуахы-щтых. Шапхъэхэм къыдалы-тэрэ уахътэм ехъулэу пхъэ-ныри гъэтхасэхэм ялухыжыныи къаухышт.

ПАТӀЫКӀО Анет.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын тедзэу Тэхьутэмькыое районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыплэ коеу N 23-м 2014-рэ илъэсым Ионыгъом и 4-м щыкIуагъэм икIэуххэр гъэнэфэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм яхэдзын ехылагъ» зыфиорэм ия 25-рэ, ия 78-рэ, ия 80-рэ статьяхэм адиштэу, Тэхьутэмькыое районым хэдзынхэмкIэ ичIыплэ комиссие ипротоколэу N 1-у Тэхьутэмькыое районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыплэ коеу N 23-м щыкIогъэ хэдзын тедзэм икIэуххэм яхылагъэр Iэубытыплэ кызыфишIызэ, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие унашъо ешIы:

1. Тэхьутэмькыое районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыплэ коеу N 23-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат ихэдзын тедзэ щыкIуагъэу ыкIи тэрэзэу щызэхашагъэу лъытэгъэнэу.

2. Тэхьутэмькыое районымкIэ зы мандат зилэ хэдзыплэ коеу N 23-мкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу Къэлэкьутэкъо Казбек Батмызэ ыкIор хадзыгъэу лъытэгъэнэу.

3. Мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къащыхэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ
Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХЪАЦIАЦИ

къ. Мыекъуапэ,
Ионыгъом и 16, 2014-рэ илъэс
N 58/246-6

Тхылъыр ратыжъыгъ

Пстэури зэрэщыгъуазэу, тэри мызэу, мытIоу кызырэрэ-хэтыутыгъэу, Ионыгъом и 14-м Адыгэ Республикэм хэдзын тедзэхэр щыкIуагъэх, пстэумкIи компании 8 зэхашагъагъ. Ахэм зэу ащыщ Тэхьутэмькыое районымкIэ хэдзыплэ округэу N 23-м АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутат щыхэдзыгъэныр. КIэух зэфэхьысыжхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, кандидатэу атхыгагъэхэм ащыщэу цIыфхэм нахыбэу зыдырагъэштагъэр Къэлэкьутэкъо Казбек. Хэдзынхэм къаключIэгъэ нэбгырэ 2347-м щыщэу 1642-мэ (ар процент 69,96-рэ) мы кандидатым амакъэхэр фатыгъ, партиеу «Единая Россия» ары ар къэзыгъэлъэгъуагъэр.

Гъубдж мафэм, Ионыгъом и 16-м, АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие зэхэсыгъоу илагъэм Къэралыгъо Советым — Хасэм Тэхьутэмькыое районымкIэ хэдзыплэ округэу N 23-м хэдзын тедзэхэр щылагъэхэу ыкIи Къэлэкьутэкъо Казбек теклоныгъэр къащыдихыгъэу лъытэгъэным фэгъэхьыгъэ унашъор щаштагъ. Джи тыгъуасэ, Ионыгъом и 18-м, Гупчэ комиссием итхьаматэу Сэмэгу Нурбый Къэлэкьутэкъо Казбек Къэралыгъо Советым — Хасэм и депутат зэрэхьугъэр къэзыушыхьатырэ тхылъыр ратыжъыгъ. Псауныгъэ пытэ илэнэу, фэдэ кытэу ипшъэрылхэр ыгъэцкIэнхэу ар фэлъэуагъ.

(Тикорр.).

Типсауныгъэ къэтэжъугъэухъум, лъэсэу тыжъугъэзекIу

ЩыIэныгъэр лъыкIуатэ къэс цIыфым еж нахь шIопсынIкIэ лъэныкIор кыхехы. БлэкIыгъэ лъэхъанхэм зызафэдгъэзэжыкIэ, тэлъэгъу шыхэр ялэпылэгъоу зэрэпсэуштыгъэхэр. А уахьтэр кызызэтынэкIыгъ, шыхэм ачIыплэ автомобилхэр тищыIэныгъэ кыхэхьагъэх. УрызеклонкIэ нахь псынIкIэу «гъучышыр» цIыфхэм агу рыхыгъ ыкIи ащ нахь зыфагъэзагъ.

Автомобилыр кызыежъакIэм къуаджэхэм зырыз нахь адэмытыгъэмэ, джи унагъом тIу е нахыбэ илэу тэлъэгъу. «Гъучышым» цIыфхэр зэрэсагъэхэм кыхэхкIэу, общественнэ транспортымкIэ зекложьхэрэп. Шъыпкъэ, автомобилыр IэшIэх, ау медалым лъэныкIуитIу зэриIэм фэдэу мыщи узэгупшысээн фэе гумэкIыгъохэри кызыде-хыхь.

Автомобилыр чъэным пае

бензин е нэмыкI гъэстыныпхъэ ищыкIагъ. Машинэм жым кыхыитIупшыхьэрэ веществохэм аушIои, цIыфым ипсауныгъэ зэрарышхо рагъэкIы. ШIэныгъэлэжхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, гурытымкIэ илъэсым кыкIоцI килограмм 40-м нэс азотым иоксидэу, килограмм 800-м фэдиз угарнэ газэу, килограмм 200-м еху углеводород зэфэшъхьафэу зы автомобилым кыпэкIы. Зы нэб-

гырэм илъэсым кыкIоцI, гурытымкIэ, килограмм 100-м еху вещество шIоуе жъэу кыщагъэм хэлъыгъэу мэхъу. Ащ фэдэ жьыр тыди кыщытэщэ: гъогум, унэу тызэрысым, анахъэу машинэм ыкIоцI.

Гъэстыныпхъэм кыхэхкIырэм цIыфымкIэ зэрарышхо къеты, анахъэу пцашIом. Ащ «иужхэр» гъогум метрэ 300-кIэ пэчыжъэу кыщыбгъотынхэ плъэкIышт.

Мыхэм апкъ кыкIыкIэ цIыфхэм уз 70-м еху къяузын альэкIышт. Испанием щыщ шIэныгъэлэжхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, машинэхэм къапыкIырэ газхэм апкъ кыкIыкIэ Европэм илъэс къэс нэбгырэ мин 225-рэ дунаим щехыжъы. Ащ фэдэ статистикэ Урысыем ышIырэп, ау Iофхэр тикъэралыгъо нахь щыдэгъухэу пIон плъэкIыштэп.

Гъэмафэм машинэхэр зэпы-

мыоу зыщызекIорэ гъогухэм «фотосмог» зыфалорэр шагъэунэфы. Сыда ар зыщыщыр? Щэнаут зыхэлъ оксидхэу гъэмэфэ фэбэшхом чIыгум пэблагъэу кыщызыбыбыхьэрэ углеводородхэм озоныр къахэкIы. Озоныр зыхэлъ жым псауныгъэм зэрарышхо рехы.

Джащ пае жьыкъэщэным епхыгъэ узхэр зилэ цIыфхэр ащ фэдэ гъогухэм бэрэ атемытхэмэ нахышIу. Ны-тыхэу сабий цIыкIухэр къэзыщэкIыхэрэми гъогухэм защаухъэу, уц къашхор кызызэкIырэ чIыплэхэм кыщакIухьэмэ япсауныгъэ зэрар рахыштэп.

Непэ къэуцурэ гумэкIыгъом пстэуми тызэдэгупшысээн фэе. Тэ типсауныгъи, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим изытети талпылээн, ахэр кызырэрэуухъумэштхэм тызэдэусэн фэе. Автомобилым есагъэхэм къяхылыгъэкIышт нахь мышIэми, лъэсэу зекложэмэ ежхэмкIи, нэмыкI цIыфхэмкIи шIогъэшхо кыхышт.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтнай.

Зэхэсыгъо ялагъ

Тыгъуасэ, Ионыгъом и 18-м, нахыжхэм я Советэу Адыгэ Республикэм щызэхашагъэм зэхэсыгъо илагъ. Ар кызызIуи-хыгъ ыкIи зерищагъ Советым итхьаматэу ГъукIэлI Нурбый. Зэо-зэпэуцужьхэм апкъ кыкIыкIэ зихэгъэгъу къэзыбгынагъэу Адыгеим щыпсэухэрэм ялофхэм, лъэпкъ зэфыщытыкIэхэм, лъэпкъым ишэн-хабзэхэм шIуагъэу къатыхэрэм, нэмыкIхэм ахэр атегушылагъэх.

Зышъхъэ къэзыыхьыжъыжыгъэхэу республикэм кыхыагъэхэм, анахъэу Сирием зэо-зэпэуцужьэу кытэджагъэм ыпкъ кыкIыкIэ тильэпкъэгъоу къэкложыгъэхэм, ялофхэм афэгъэхьыгъэу къэгущылагъ АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ипашэу Шъхъэлэхъо Аскэр. Республикэм Iэпылэгъоу аритыгъэм, непэ ящылэкIэ-псэукIэ зыфэдэм, хэкужьым зэрэхэгъозэжыыхэрэм, Iофыгъоу ялэхэм ащигъэгъозагъэх. ПсэукIэ амал тэрэзхэр ялэнхэмкIэ, IофшIэлпэ

(Тикорр.).

Чъылэм фэхьазырых

Бжыхэр кыхьагъ, кIымафэри чыжъэп. Мы мафэхэм ом зыкызыэригъэлъагъорэм чъылэм бэрэ узэрэзэримыгъэжэщтыр нафэ къешIы. Ар кыдэтлътэзэ, тэри республикэм ипсэуплэ-коммунальнэ хызмэт бжыхъэ-кIымэфэ уахьтэм зэрэфэхьазырым тыкIэупчIагъ.

АР-м псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хызмэтымкIэ и Министерствэ псэуплэ-коммунальнэ хызмэтымкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэу Ныбэ Руслъан тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, лъэныкыо пстэумкIи зэхэбытагъэу мы хызмэтыр процент 90-м ехъоу бжыхъэ-кIымэфэ уахьтэм фэхьазыр. Чъэпыогум и 1-м нэс джыри псэуплэ-коммунальнэ хызмэтым епхыгъэхэм уахьтэ яI, ащ нэс ухьазырын Iофхэр аухынхэшъ, ар къэзыушыхьатырэ тхылхэр къатынхэ фэе. Пальэм шIомыкIэу ар агъэцкIэнэу мэгугъэх.

Iофыгъо шъхьалэу мы лъэныкыомкIэ Ныбэ Руслъан кыхыгъэщыгъэр хызмэтшIапIэхэм чIыфэшхохэр зэрательхэр ары. ЗэкIэмкIи ар сомэ миллион 240-рэ мэхъу. Ащ щыщэу сомэ миллион 201-м ехъурэр гъэстыныпхъэ шъхъуантIэм, сомэ

миллион 38-р электроэнергием апае къатыжын фаеу щыт. Кошхъэблэ, Красногвардейскэ, Джэдждэ ыкIи Мыекъопэ районхэр, Адыгэкъал анахыбэу чIыфэхэр зыцательхэр.

Адыгеим икьэлэ шъхьалэ унэхэм ягъэфэбэн исистемэ

гъэкIэжыгъэным кыдыхэлъытагъэу котельнэ 12-у илэм щыщэу 10-мэ мыгъэ шIыкIакIэхэр ащигъэфедэщтых. Фабыр къэзытырэм ультразвукIэ джи лъыплъэщтых. Ащ ялофшIэн нахь кыгъэгъэпынIэнэу, зэхьокыныгъэ горэ фэхьугъэмэ, охьтабэ темышIэу ар зэтырагъэуцожьынэу амал къаритышт. Модернизацием ыкIи бжыхъэ-кIымэфэ уахьтэхэм языфэгъэхьазырын пстэумкIи сомэ миллион 12 фэдиз пэлуагъэхьагъ. IофшIэн нахь шъхьалэу ялэхэр мы уахьтэм зэшIуахыгъах, къэнагъэр пальэм шIомыкIэу аухышт.

ХЪУТ Нэфсэт.

Лъэпкъыр зыгъэдэхэрэ пшъашъ

тагъэр къыкълоты-кыжъэу къырагъа-жъэ. Ар щэным нэ-сыжъэу бэрэ къы-хэклы.

Дунаим тет ныб-жыклар къызэкълэ-лэрэ Лондонэу университет «къэлэ псау» зыхэтым Ма-ринэ фэдэ ныбжыккэ бэрэ ушыуэкълэштэп. Лъэпкъ зэхэкълэ-гъабэм ежъ илъэпкъ тари-хы, зыщыци зымылэхэрэр ахэбгъотэшт. Маринэ фэдэу къызыхэклыгъэр щымыгъупшэу, ар цыфхэм дахэкълэ аригъэшлэ-нэу пылэу бэп ушыуэкълэшт. Пшъашъэм седэлъуш, сэгъэшлэ-гъо — «мыш фэдэхэри бэп,

узыщыщыр пщигъэгъупшэрэп. Ансамблэм ихудожественнэ па-щэу Къэбэртэе Эммэ къашъом дакълэу адыгабзэкълэ тыгушылэн-ми ыналэ тетыгъ.

Сэнэхъатым иккыхэхынкълэ ныбжыккэлэхэм ны-тыхэр щысэ афэхъухэу бэрэ къыхэклы. Ау Маринэкълэ ащ тетэу хъугъэп. Янэжъ Урысыем изаслужен-

шъуашэрэр ыпкълэ хэмылгъэу еджэ. Грантыр къэпхыным пае дэгъоу уеджэн, ащ къыдилгы-тэрэ пшъэрылхэр экълэри бгъэ-цэкълэнхэ фае. Еджэныр инджы-лыз къэралыгъом баллхэмкълэ къыщалытэ. Балл 70-м ехъу къэпхымы, «дэгъу дэдэкълэ» уеджэу алытэ. Мыщ уеджэ-ныр гъэшлэгъоны. Шъыпкъэ, сисэнэхъат хъулыфгыгъэм нахъ тегъэпсыхъагъэу аломи, сэ сыгу рехыи. Гушылэм пае, дунаим цагъэфедэрэ лашэхэр эдгъа-шлэхэ зэхъум лъэшэу сшлогъэ-шлэгъоныгъ, анахъэу непэрэ заохэм ащагъэфедэхэрэр ары. Заохэм якъежъакълэ, яцужъыкълэ, зэуакълэм шапхъэу илэхэр — ахэр экълэ гъэшлэгъоны.

Пшъашъэр къэлэшхом щаплу-гъэу, Лондон илээс заулэ хъу-гъэу щэпсэуми, зыхэлэтыкълэ-гъэ илэп, гъэкларэклагъэу шы-гъыным риклырэп. Зихэхъогъу пшъэшъэжъыем фэд, зиакълэ-кълэ бэмэ анэсырэ нъю цыклум фэогъадэ. Ежъ къогъу цыклуми, гушхо ил. Ар зэмкълэ Черкеси-ем щыл, Эльбруси нэсышъ, дэ-кълэу, Мыекълэуапэ икълэцылкълэ уни макълэу, сабийхэм шлу-хъафтынхэр аретых, ахэм къа-хэсы, адэджэу, лэкълэбым къы-кълэжыгъэ тилъэпкъэгъухэм Мыекълэуапэ щашырэ унэми хэ-лажъэ, плакатэу «Зы псэ, зы бзэ, зы хабзэ» зытетхагъэр Мыекълэуапэ щыгъэуцугъэнми дэ-лажъэ, хэлажъэ, Мыекълэуапэ иныбжыккэлэхэр зэхэщэгъэнхэм, нахъ зэпэблагъэ шыгъэнхэм, адыгэ шэн-хабзэхэр зэрахъан-хэм къыфэзылэтырэ лотхъа-бзэхэм язэхэщэни ар кълэцкълэ фэхъу. А зэпстэури зы пшъэ-шъэ псыгъо цыклум ыпшъэ ефэ.

Маринэ янэ-ятэхэм ащыщэу зыфэдэмкълэ сеупчылэ.

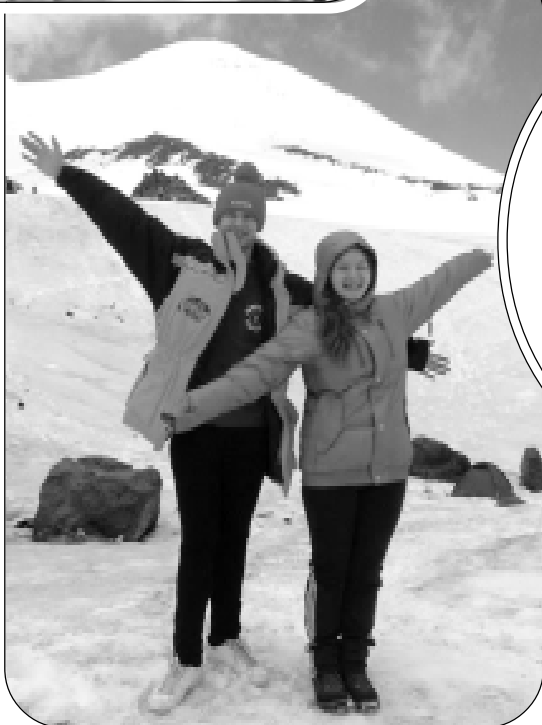
— Сянэ сыфэд, — ело ащ. — Зышпхъуитлэу тэхъуш, сэ сянэ сыфэд, сшыпхъу тятэ фэд. Ахэр цыф гупсэфых, логъыгъоу къэтэджырэр бырсыр хэмылгъэу зэшлуахы, рэхъатэу мэпсэух. Тэ ренэу зыгорэ къэтэугъушы-сы, ар зэшлотхыгъэми, нэмыкълэ къэхъу. Ащ фэдэ щылаклэр ся-нэрэ сэрырэ къытэхылылэкълэ-рэп, тикласэу а гъогум тырэкълэ.

Маринэ янэу Ларисэ Москва щыпсэурэ адыгэхэм лъэпкъ логъымкълэ анахъ чанхэм ащыщ. Сыдми «адыгэ логъым сыпыл» ымылоу, гъусэхэр илэхэу бэ ышлэрэр. Гушылэм пае, тилъэп-къэгъухэу егъэзыгъэ логъкълэ мыш къэзыгъэзэжыгъэхэм ащыщэу Пэнэхэс унэ шызы-шыхэрэм аделэн фаеу елытэ, унэм шъхъаныгъупчъэу хэлъым экълэмэ афикъушт апчыр афе-щфы. Мыекълэуапэ щашырэ унэми илахъ хешлыхъэ. Ежъ Ларисэ кълэцкълэу зыфэхъурэ проектхэр щылэх. Ахэм тыдэ къыкълэгъэ адыгэу Москва дэ-сыр зэхэщэ, зэпэблагъэ ашылэ. Москва изакълэп, ахэр Адыгеи-ми, Къэрэщэе-Щэрджэсми, Къэ-бэртэе-Бэлъкъарми анэсых. Орэавтопробег, орэкълэушхъэ-дэклэуай — экълэ адыгэм ыцлэ-кълэ зэхэщэрэ пстэуми Лари-сэ ахэт, апэ ит. Ипшъашъэу Маринэ ар ищысэтэхып.

— Непэ ныбжыккэлэу зымы ымыгъэгумэкълэу щылэр бэ, — ело пшъашъэм. — Ахэр на-хъыжъэхэу лъэпкъ гумэкълэ зилэ-хэм апэблэгъэнхэ фае. Къыз-хэклыгъэхэ лъэпкъым фэгумэкълэ-хэу, ащ къыкълэу гъогум шы-гъуазэхэу, нэбгырэ пэпчъ зэ-рэадыгэр щымыгъупшэу псэу-мэ, лъэпкъыр щылэшт, ыпэкълэ лыкълэуэшт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

**Лъэпкъым цыфхэр
къыхэкълых ежъ ар шлу зэ-
рилъэгъурэм фэдэу адрэхэми
аригъэлъэгъунэу, ыбзэ, итарихъ ежъ
зэришлэхэрэм фэдэу нэмыкълэхэми ашлэн
фаеу ылытэу, лъэпкъ логъым фэлэжъэ-
ным фэхъазырэу. Ащ фэдэу патриот
шъыпкъэхэр сыдрэ уахъти лъэпкъым хэ-
тыгъэх ыкълэ хэтых.**
**Сэ нэлуасэ шъузыфэсшлыщтыр пшъэшъ
ныбжыккълэ, Лондон дэт университетхэм
ащыщэу Роял Холловэй зыфилорэм
щеджэ, исэнэхъатыщтыр по-
литик-международник.**

Хъадпэшэо Маринэ Москва щаплугъ, щеджагъ, ащ дэт ли-цеу N 1530-р къыухыгъ. «Сэ сымосквичкэпын фае, сыда плэмэ сыкъэхъун зэхъум сянэ тилахылхэр зыщыпсэухэрэ Адыгеим къакълэу, Краснодар сыкъышыхъу», — ело пшъа-шъэм.

Маринэ ятэ дзэ къулыкълэуш, янэ врач-кардиолог. Ныбжы-ккэлэхэр къэзэрэщэхэи Москва экълэм кълэжыгъагъэх. Ятэ ащ къулыкълэу щыхынуу агъэкълэ-гъагъ. Ау, ыпшъэкълэ къызэрэ-с-луагъэу, Маринэ Краснодар къышыхъу. Москва щаплугъэ пшъашъэр адыгабзэкълэ дэгъоу мэгъушылэ, адыгэхэм афэгъэхы-гъэу ышлэрэр бэ. Ежъ янэ-ятэхэр къызыхэклыгъэхэ за-къохэр арэп, Урысыем иси, дунаим тети — адыгэу щылэм экълэми зы гупшысэ ялэн фаеу Маринэ елытэ. Пшъашъэм се-дэлъуш, сегупшысэ — «чыжъэу ушылэу упсэу зыхъукълэ, лъэ-пкъым уфэзэщы, ухэс зыхъукълэ еплъэгъуллэу пшломытэрэзы-щтыри фэогъэгъу». Ари логъым къыхахъэнкълэ хъун, ау Маринэ Адыгеим исыгъэми, джы зыте-тым фэдэштгъагъэ къысшлэшылэ.

Пшъашъэр Лондон экълэм апэрэмкълэ адыгэу дэхсхэм акълэ-упчлагъ, залуигъэклагъ. Ахэм янахыбэр Тыркуем къыкълэу къычлэкълэу, Къэбэртэе-Бэлъ-къарым щыщхэу Лондон шы-псэухэрэри къыгъотыгъэх.

Ныбжыккэлэхэм ахэтэу нэ-мыкълэу къэралыгъохэм къары-кыгъэхэм нэлуасэ зафашыхэ зыхъукълэ, «мыр Урысыем къы-кыгъ, ау урысэп» ало иныбджэ-гъухэм. Сыда плэмэ гушылэу Russia-м лэкълэбым щылэхэм лъэпкъыри къырагъэкълэ. «Адэ хэт?» залокълэ, ипшъэшъэгъухэм къалуатэу къырагъагъэ Урысы-ем къызэрэкълэу, ау зэрэ-мыурысыр, ащ пьдзагъэу къэ-бар кыхъэу ежъ Маринэ адыгэ-хэм афэгъэхыгъэу къафило-

ау щылэх» сыгукълэ сэлэ.

Мы аужырэ илъэс-хэм къалэм дэс са-быеу адыгабзэкълэ гу-щылэрэр зыфэдэ къэ-мыхъу гъэ хъугъэ-шлэ-гъэу тэлытэ, янэ-ятэ-хэм лъэпкъым илы-хъужъэхэу тятплы. Я-нэ-зятэхэм мэфэ ре-ным адимысэу къэлэ-шхом щаплугъэ пшъа-шъэм иадыгабзэ ары зыкълэзгъэшлагъорэр. Шъыпкъэ, гъэмэфэ гъэпсэфыгъор къуа-джэм щигъаглоштыгъ, янэжъ-ятэжъхэм адыгабзэкълэ адэгъуш-лэныр икълэсагъ. Ау къэлэ бла-гъэм къыкълэу кълэцылкълэу чылэм зыгъэпсэфыгъор шызы-гъаглохэрэм бэп къахэкълэу иныдэлъфыбзэ ышлэу.

— Москва сымыадыгъэу сы-зэплъыжъэу къышыхэкълэу, — ело пшъашъэм. — Сыда плэмэ сыцылкълэу дэдэу адыгэ кълэцылкълэу апае зэхэщэгъэ къэшъокълэ ансамблэу «Адыгэ-хэр» зыфилэу Тутэ Зауррэ Къэбэртэе Эммэрэ зэхэща-гъэм сянэ сыхитхэгагъ. Ащ илээс 11-рэ сыхэтыгъ. Къашъом

нэ врач, яни а сэнэхъатым рэлажъэ, медицинэ шлэныгъэ-хэмкълэ кандидат. Ежъ пшъа-шъэми ицылкълэу ахэм щысэ атырихынуу фэгъ, ау еджаплэр къызеухым, нэмыкълэу шъыпкъэу сэнэхъат къыхихыгъ.

Лондон университетым уще-джэныр ахъщэм ылыныкълэ логъ къызэрэкълэп. Ащ гъэсэ-ныгъэм исистеми нэмыкълэу щыгъэпсыгъ. Пшъашъэр ахэм зэрэхъулэрэмкълэ сеупчылэ.

— О уахъцэкълэ уеджэныр къыны, ау сэ синасып къы-хыгъ университетым игранткълэ седжэнэу. Ар къызыфагъэ-

Щыкӕлагъэхэр дагъэззыжъхэзэ мэлажъэх

Теуцожь районымкӕ пшӕдӕкӕлжъу ыхьырэмкӕ гъунӕпкӕ гъэнӕфагъэ зилӕ обществу «Мега» зы-филоу Пчыхӕалыкӕуае щызӕзӕцагъэм бӕмышӕу тыщылагъ. Тызфӕягъэр районым губгъо ӕофшӕн-хэр зэрӕщызӕшӕуахырэм язытетӕу кӕатырэм (сводкӕм) зӕритымкӕ, мы фирмӕр ренӕу ауж кӕинӕу зыкӕхъурӕр зӕдгъӕшӕнӕу ары. Щыкӕ-гъэхэр дӕгъэззыжъгъэнхэмкӕ ашӕрӕр, амалӕу кӕызфагъӕфедӕхӕрӕр кӕедгъӕлотӕнӕу зылудгъӕ-кӕагъ фирмӕм игенеральнӕ директорӕу Цыкӕу Олыгъӕй.

Мы кӕлӕр бӕшӕлагъӕу тӕшӕ-ми, тылукӕлагъӕу, гушыӕгъу ты-фӕхъуӕу щытӕпти, аӕу ищы-ӕныгъӕ гъогъу кӕӕлӕу зыщыд-гъӕгъозагъ.

Цыкӕу Олыгъӕй 1954-рӕ илӕсым Апӕрӕ Едӕпсыкӕуаеу хычӕлӕгъ ашӕыгъэм кӕыщыхъу-гъ. Ащ гурыт еджапӕри 1971-рӕ илӕсым, Пшызӕ мӕкӕумӕщ ин-ститутыр 1979-м кӕуыхыгъӕх. ӕофшӕнӕр агрономӕу а илӕс дӕдӕм Прикубанскӕ пынджӕжъ совхозым щыригъӕжъагъ. Бӕрӕ пӕмылӕуи отделениешхом пӕ-цӕ фашӕи 1986-рӕ илӕсым нӕс ищытхъу аригъӕлозӕ щылӕжъагъ. Нӕужым Пӕнӕжъыкӕое совхо-зым кӕыгъӕзӕжъи ятӕнӕрӕ от-

рӕжъуӕфедӕхӕрӕр кӕытӕпӕнӕу. Мары, бжыхъэм иӕпӕрӕ мазӕ тыхӕт, фышхъӕ лӕжъы-гъӕхӕри бӕшӕлагъӕу ӕу-шъухыжъыгъӕх. Сид фӕ-дӕ кӕуахы хыныгъошхом фӕхъуӕр? Ятӕнӕрӕм-кӕ, пропащнӕ-техни-ческӕ лӕжъыгъӕхӕу — на-трыфӕу, тыгъӕгъазӕу сид фӕдиза шъушӕ-гъӕр? Сыда ахӕм язы-тет, ӕушъухыжъыгъӕхӕр? Гектарым тхӕпша кӕы-тырӕр?

Ц.О.: Коц гектар 604-рӕ тилагъ. Гектар пӕпчъ центнер

Мы лӕхъаным ӕофыгъо шъхӕлӕу щытхӕм ащыщ кӕыхъащт илӕсым игъӕбӕжъу непӕ лӕпсӕшӕу фӕ-шыгъӕнӕр, бжыхъасӕхӕр игъом, шӕпхъӕ гъӕнӕ-фагъӕхӕм адиштӕу хӕлхъӕгъӕнхӕр.

делением ипӕшӕу илӕс нахъ ӕоф ымышӕлагъӕу Пчыхӕалыкӕое совхозӕу «Путь Ильичам» ра-гъӕблӕгъӕжъи ащ иагроном шъхӕлагъ, етӕнӕ идиректо-рыгъ. А совхозӕу «Путь Ильи-чам» пчӕагъӕрӕ ыцӕ зӕбла-хъу. Апӕ «Прогресс» фаусыгъ, инвесторхӕр кӕызӕхъӕхӕм, фир-мӕу «Рив-Агро» ашӕыгъ, джы зӕреджӕхӕрӕр «Мега». Ау ре-нӕу, 2001-рӕ илӕсым кӕыще-гъӕжъагъӕу зӕсовхозыми, зӕ-фирмӕми, ядиректорыр Цыкӕу Олыгъӕй.

Бӕмышӕу ащ илӕс 60 зӕ-рӕхъуӕрӕри хигъӕунӕфыкӕы-гъӕш, унӕгъо дахӕ ышӕнӕу инасып кӕызӕрихыгъӕри кӕӕт-ӕон. Ишхъӕгъусӕу Мерӕмрӕ ежъырӕ шъӕуиц зӕдапӕу — Азӕмат, Русӕан, Заур. Зӕ-кӕми апшӕрӕр гъӕсӕныгъӕ зӕ-рагъӕгъотыгъ, унагъохӕри ашӕа-гъӕх. Зӕшхъӕгъусӕхӕр кӕо-рӕлфипплӕу ялӕхӕм ащӕгушӕ-кӕы.

Джы ащ пыдзагъӕу тиупчӕ-хӕм Цыкӕу Олыгъӕй джӕуа-пӕу кӕаритыжъыгъӕхӕм шъуа-щыдгъӕгъозӕн.

— Сызипӕцӕ фирмӕм жъо-кӕуплӕ гектар 2853-рӕ кӕегъӕ-гъунӕ. Ахӕр совхозӕу «Путь Ильичам» ичыгуӕгъӕхӕр арых. Очӕпщыӕ совхозыщыгъӕу «Пӕ-кӕупсӕми» ипынджыпкӕыгъӕхӕу гектар 530-рӕ тӕгъӕлажъӕ.

Корр.: Ар дӕгъу. Джы тыфӕягъ а чыгухӕр зӕ—

38-рӕ кӕйтхыжъыгъ. Ащ нахъы-би кӕӕтхыжъыщыгъ, ау При-цепиповкӕм ылӕныкӕокӕ щыӕу мӕлӕхӕо фермӕр зытетыгъӕ хъасӕр гъӕрӕкӕо тфӕмыгъӕ-тӕрӕзызӕ тигъӕгулагъ, тигъӕ-гужъуагъ, гектар пӕпчъ ащ ко-цӕу кӕытыгъӕр центнер 25-рӕ ныӕлӕп. Тилофшӕлагъӕхӕр джары кӕезыгъӕлыхыгъӕр нахъ, Хъӕ-лӕкӕуае укӕо зыхъукӕ гъо-губгъум щыпӕыгъӕм центнер 58-рӕ гектар тельтытӕу кӕйт-хыжъыгъ.

Корр.: Хыныгъошхор зӕрӕжъуӕгужъуагъӕми тыщыгъуагъ. Адрӕхӕм ко-цым иаужырӕ гектархӕр кӕаложъхӕ зӕхъум, шъо шъуиофшӕлагъӕхӕр цы-кӕугъӕх.

Ц.О.: Комбайнӕхӕр тимӕ-кӕагъ, тӕ комбайни 4 тилагъ шъхъаеу, фырикӕуцтыгъӕхӕп, ренӕу кӕещыщыгъ, ӕоф ари-гъашӕщыгъӕп. Зы комбайнӕ-ми уигъӕтхъӕнӕу щытыгъӕп, бӕрӕ кӕутӕцтыгъ. Нӕужым комбайни 4 джыри кӕзӕгъо-ти, чыӕопсыри зыпкӕ кӕызӕ-уцожъым, хыныгъори кӕзӕдгъӕ-псынӕкӕжъыгъ.

Корр.: Джы дӕгъуӕз комбайнер хъупхъӕу, анахъыбӕ кӕззыӕложъы-гъӕхӕм ацӕ кӕытфепӕуа-гъӕмӕ.

Ц.О.: А укӕызкӕупчӕлагъӕр анахъ ӕоф мыгъаӕлоу тилӕр

ары. Механизаторхӕр дгъоты-хӕрӕп, тилӕхӕп. Зымы ӕоф ышӕ-нӕу фаеп. Адыгъӕали, Хъӕ-лӕкӕуаи, Пчыхӕалыкӕуаи, Казазовми, Прицепиповкӕми механизаторӕу ӕоф зышӕн зы-нӕбгырӕ кӕадӕкӕыгъӕп. Теу-цожь районми идгъуатӕрӕп...

Корр.: Лӕжъапкӕр ма-кӕу яотыщтын? Адӕ сы-дӕуцтӕу ӕоф шъушӕра, техникӕм рылӕжъӕщтхӕр тыдӕ кӕишъухыхӕра? Тӕ-рӕзӕу шъогъашхӕха, гъӕло-фашӕхӕр шъо-гъӕцакӕлаха?

Ц.О.: ӕофым икӕыгъо кӕы-фӕтӕгъоты. Краснодар, кӕути-рӕу Лениным кӕйтӕщых тыз-фӕе механизаторхӕр. Ищыкӕа-гъӕ хъумӕ, Псыфӕбӕ районым ит гъунӕгъу станицӕхӕми тӕдӕ-хъӕ. Арышъ, кӕыными, псын-кӕми механизаторхӕр кӕӕтӕ-гъотых, зичӕзыу губгъо ӕоф-шӕнхӕри игъом зӕшӕотӕхых. Ау ахӕтӕп ахӕм ыцӕ кӕесло-нӕу адыгъ лӕкӕуацӕлӕ. Ахӕт зӕкӕор агроном шъхӕлӕу Гыщ Налбый. Ар Щынджыӕ щыц, кӕлӕ дӕгъу дӕд, исӕнӕхъат хӕшӕыкӕышхо фырил, лӕшӕу тыфӕраз.

Трактор бригадӕр Пчыхӕа-лыкӕуае дӕт. Ащ механикӕу илӕр чӕчӕн кӕлӕу Арсен Да-саевыр ары. Механизаторхӕр ыпкӕ хӕмылӕу тӕгъашхӕх. Лы хӕмыжъукӕыгъӕу дгъӕпщӕры-хъӕхӕрӕп. Типщӕрыхъаӕлохӕу Тӕшъу Мулӕлӕтрӕ Джамырзӕ Саидӕрӕ хъупхъӕх, дӕгъоу мӕ-пщӕрыхъӕх.

Механизаторхӕу кӕатцӕхӕ-рӕр зӕкӕ мафӕ кӕӕс яунӕ-хӕм кӕожъхӕрӕп, ащыщхӕр кӕ-уцух, чӕщырӕ цӕлӕх. Ахӕр цӕ-гъогъогъо агъашхӕх, зӕрыпӕыц-хӕ вагон цыкӕури дӕгъу, гъӕ-псӕфыпӕи гъӕпскӕыпӕи хӕт.

Лӕжъапкӕм илоф. Механи-заторӕу жъохӕрӕм, чыгум игъӕушъӕбын фӕгъӕзагъӕхӕм сомӕ мин 25-м нӕсӕу мӕфӕ 26-м ятӕты. Шӕмбӕт-тхъаума-фӕхӕм ӕоф ашӕу кӕызщыхӕ-кӕырӕм сомӕ мин 30 мазӕм кӕафӕкӕы. Хыныгъо лӕхъаным комбайнерхӕм ямӕзӕ лӕжъа-пкӕ сомӕ мин 60-м нӕсыгъ.

Механизаторӕу жъохӕрӕм, чыгум игъӕу-шъӕбын фӕгъӕзагъӕхӕм сомӕ мин 25-м нӕ-сӕу мӕфӕ 26-м кӕагъахъӕ.

Корр.: Техникӕмкӕ шъуиофхӕр сидӕу щытхӕ?

Ц.О.: Дӕеп. Комбайнӕу «Дон-1500» зыфӕлорӕм фӕдӕу плӕы тил, тракторхӕу МТЗ-82-м фӕдӕу 10 тӕфӕыгъа-кӕ, К-700-у — 2, Т-150-у 3 тил. Ахӕм апышӕлӕгъӕшт пхъӕла-шӕхӕри, культиваторхӕри, се-ялӕкӕхӕри, нӕмыкӕхӕри — зӕ-кӕ тищыкӕлагъӕр хъазыр. Ащ-кӕ хъызмӕтшӕлӕпӕм изӕхӕща-кӕоу Илӕс Каримовым тызщи-гъаӕкӕрӕ щылӕп.

Корр.: Джы ӕофыгъо шъхӕлӕу щытыр кӕ—

Шӕмбӕт-тхъаумафӕхӕм ӕоф ашӕу кӕызщыхӕкӕы-рӕм сомӕ мин 30 мазӕм кӕафӕкӕы. Хыныгъо лӕ-хъаным комбайнерхӕм ямӕзӕ лӕжъапкӕ сомӕ мин 60-м нӕсыгъ.

жъугъӕкӕыгъӕ натрыфыр кӕзыгъӕ фӕмыхъоу ӕу-хыжъыгъӕнӕр ары. Кӕы-зӕрӕпӕуагъӕмкӕ, нат-рыф гектар 1868-рӕ шъуи. Бӕкӕлай. Коцым иугъоижъын кӕыхъӕ-лы-хъӕ зӕрӕхъуӕм фӕдӕу зышъушӕыкӕ, чӕнӕгъӕ-шхохӕм шъуакӕыфӕ-кӕощт. Ащ илӕхыжъын шъуфӕхъазыра, сидигъо ӕофшӕнхӕм шъуафе-жъӕщт?

Ц.О.: Натрыф гектар 1868-р тӕркӕ макӕп. Ау ты-гъӕгъазӕ тилӕпышъ, тӕлуацӕ етхыпӕлӕным, анахъ охътӕшӕ-хӕм натрыфыр ӕутхыжъыным тыфӕхъазыр. Тихъасӕхӕр дӕ-ихӕп, кӕабзӕх. Арышъ, ӕоф ащыпшӕнӕкӕ кӕыныщтӕп, лӕ-жъыгъӕ дӕгъуи кӕӕтхыжъынӕу тӕгъуӕ.

Ыпшӕкӕлӕ кӕызӕрӕщысӕуа-гъӕу, тӕ комбайни 4 тил. ӕоф зышӕщтыр 3-р ары. Крылов-ской районми комбайни 4

кӕыкӕыщт. Натрыфыр тӕлкӕу шыналошъ, игъо кӕызӕрӕхъоу тыфӕежъӕшт. Комбайнӕ пӕпчъ, анахъ макӕми, натрыф гек-тар 20-р мафӕм кӕыложъыщт. Комбайни 7-мӕ гектари 140-р мафӕм ӕуахыжъыщт. Арӕу зы-хъукӕ, натрыфым икӕӕложъын мӕфӕ 20 — 22-кӕ, анахъыбӕми 30-кӕ, тыухынӕу тӕгъуӕ. Лӕ-жъыгъӕр зӕтцӕщтыри, зыдӕд-гъӕтылпӕыщтыри хъазыр. Тӕри тонн мини 5 зырыз ачӕлӕфӕнӕу гъӕтылпӕыпӕиц ятӕгъӕшӕы.

Корр.: Шъуигухӕлхӕр Алахъым кӕыжъудегъӕ-хъух. Кӕызӕрӕпӕуагъӕм—

кӕ, Адыгъӕалӕ ичыгу гектар 677-рӕ, Теуцожь районымкӕ очӕпщыӕхӕм яеу 530-рӕ, етӕни гек-тар 1646-рӕ шъо шъо-гъӕлажъӕ. Ахӕм янахъы-бӕр цыфхӕм ячыгу ӕа-хъых. Сид ахӕм яшъу-тырӕр?

Ц.О.: Чыгу ӕахъ пӕпчъ лӕ-жъыгъӕ килограмм 500-рӕ дӕ-гъӕ литрӕ 20-рӕ ятӕты ыкӕи чыгум пае кӕафагъӕхъырӕ кӕагулахъыри афӕтӕты.

Корр.: Мы лӕхъаным ӕофыгъо шъхӕлӕу щыт-хӕм ащыщ кӕыхъащт илӕсым игъӕбӕжъу непӕ лӕпсӕшӕу фӕшыгъӕ-ныр, бжыхъасӕхӕр игъом, шӕпхъӕ гъӕнӕ-фагъӕхӕм адиштӕу хӕлхъ-хъӕгъӕнхӕр. Ахӕмкӕ гу-хӕлхӕр, ӕофшӕлагъӕу шъуилӕхӕр сид фӕдӕха?

Ц.О.: Мыгъӕ бжыхъасӕхӕр гектар 655-м ащытшӕщтых. Ащ щыцӕу гектар 400-р жъо-гъах (ари зигугъу кӕӕтшыгъӕ сводкӕу Юныгъом и 3-м кӕа-гъӕхъазырыгъӕм итӕп), лӕжъы-гъӕшхо кӕззытырӕ чылӕпхъӕ лӕпкӕышӕхӕу «Лебедь», «Ут-риш», «Этнос» зыфӕлохӕрӕм афӕдӕхӕу апӕрӕ репродукции зилӕ тонни 150-рӕ дгъӕхъазы-рыгъах. Тымыгъӕтысхъӕзӕ, чы-гур дгъӕхъазыр зыхъукӕ, гек-тар пӕпчъ аммофос килограм-мишъӕ дыхӕтлхъащт. Ащ пае минеральнӕ чыгъӕшӕу тонн 50 кӕӕтщӕгъах. Мы мафӕхӕм ти-механизаторхӕм етӕпщыгъӕу бжыхъасӕхӕр зыщыдгъӕбӕгъоцт-хӕ хъасӕхӕр агъӕхъазырых. Мафӕхӕр фӕбӕхӕми, бӕшӕлагъӕу кӕещыгъӕпышъ, чыгур пытӕми, механизаторхӕм зӕрӕпӕкӕу ӕоф ашӕ. Непӕ тракторищмӕ чыгур ажъо, тӕумӕ лӕшъошхо-хӕр апышӕлагъӕу агъӕушъӕбы.

НӕХӕЕ Рӕмӕзан.

Лакъор маклэми...

Меркицкэхэр ллэкшошхоу щытхэп, къоджабэми адэсхэп, ащ тетми, чыплэбэм ащызэлашлэх, шулашгэу ялэр маклэп. Лакъом инахыжхэм ащыцэу Аминэ Совет хабзэм апэу гоуцагэмэ, пытэу ищылэныгъэ ащ езыпхыгэмэ ашшэ. Гъэтхэлэ мазэм, 1920-рз ильэсым Дзэ Пльыжым щыщ шыудзэ Нэтыхуае кыизеклуанлэм, зэолхэм алэгъоклыгэмэ Меркицкэ Амин ахэтыгъ. Апэрэ унэгъо 18-у Суворовэ-Черкесскэ кыиклыжыкх Нэтыхуае къэкложыгъэмэ ар ащыщыгъ. 1926-рз ильэсым зэдэлэпылэжыгъэнымккэ мэкъумэщышлэмэ яобществэ икомитет агъэпсыгъагъ. Ащ апэрэ тхьаматэ Меркицкэ Амин фэхъугъагъ. Иофшлэнхэр зерифэшъуашэу зэхэцэгъэнхэмккэ, мэкъумэщ псэуальэхэр комитетым егъэгъотыгъэнхэмккэ бэдэд тхьаматэм Иофыгъоу зэшлуиыгъэр. Аминэ ыккыо Ибрахимэ 1909-рз ильэсым мэкъумэщышлэ унагъо кыххуагъ. Къыизыщыгъэ къуаджэу Хьатрамтыку яунагъо дэсыгъ 1924-рз ильэсым нэс, нэужым къэкложыгъэх чыплэклэм. Ибрахимэ а лъэхъаным классипл хьурэ ублэллэ еджаплэр къыуыгъэу щытыгъ. Шышхъэлум и 13-м, 1926-рз ильэсым комсомолым хэхъагъ, ячейкэм иофшлэн чанэу хэлажъэщтыгъ. А лъэхъаным къоджэдэсхэр анахь зыгъэгумэкыхэрэм ащыщыгъ чылэм еджаплэ зэрэдэмэтыгъэр. А Иофым изэхэфын къоджэдэсхэм Ибрахимэ фагъэзэгъагъ, комсомол ячейкэми ащ дыригъэштэгъагъ. Ибрахимэ куоу Иофым егупшыси, еджаплэм иккыуэлэхын къоджэдэсхэр зэригъэгумэкыхэрэр къырилотыклэу

письмэ-лъэлухэр хэку комите-тымрэ хэку исполкомымрэ афи-гъэхыгъэх. Культпросветымккэ ВКП (б)-м ихэку комитет илэ-шхьэтэтэу Ч. Мызгъымрэ хэку исполкомым исекретарэу Ю. Из-шынэмрэ Ибрахимэ кыды-рагъэштагъ. 1926-рз ильэсым ибжыхъэ Нэтыхуае классипл хьурэ ублэллэ еджаплэ кыищы-зэлуахыгъагъ. 1926 — 1927-рз ильэсхэм Ибрахимэ Адыгэ клэлэгъэджэ техникумым шеджагъ, ау ар къыуышнэу хьугъэп: хыльпэу сымэджагъ. Нахышлуо зэхъу-жым, тлэкхурэ тым хыизмэт Иофхэмккэ дэлэпылагъ. 1929-рз ильэсым къалэу Краснодар дэт псэолъшл курсхэм агъагло. Иоф-шлэн зэфэшхьафхэр ыгъэцэкля-гъэх Ибрахимэ: еджэклэ-тхаклэ пстэуми ягъэшлэгъэным ипункт ипэцагъ, колхоз-совхозхэр зэхэ-щэгъэным хэлэжъагъ, милицием Иоф шишлагъ, следователыгъ. Меркицкэ Ибрахимэ Хэгъэгу зэошхом хэлэжъагъ, контрраз-ведкэм иотдел иследователыгъ, Кавказыр къыуышмагъ, «Чыгу залэм», Новороссийскэ ащы-зэуагъ. Хэгъэгу зэошхом иор-денэу апэрэ степень зилэр, Жьогъо Пльыжым иорден, медальхэр къыфагъэшъошагъэх. 1946-рз ильэсым дзэм кыхэклы-жыгъ. Зэоуж ильэсхэм чыплэ зэфэшхьафхэм ащылэжъагъ. 1986-рз ильэсым итхыльпэу «Мой аул Суворово-Черкесский — Натухай» зыфилоэрэ къыдэклыгъ. 1987-рз ильэсым идунай ыхъо-жыгъ. Ибрахимэ ыккыо Кимэ Адыгеим изаслуженнэ журна-лист, гъэзет зэфэшхьафхэм Иоф ащишлагъ, 1972-рз ильэсым кыищегъэжъагъэу СССР-м ижур-

налистхэм я Союз хэт. Итхы-гъэхэр журналэу «Зэкшошны-гъэм» инэклубгъохэм пчъагъэрэ къыхаутыгъэх. Меркицкэ Рус-лан, Марыет, Сарэ клэлэгъа-джэхэу Иоф ашлэ. Советскэ Со-юзым и Пльыужхэу Андырхъое Хьусен ыцлэккэ зэхэщэгъэгъэ зэнэкъокъум илауреат, Крас-нодар краим ижурналистхэм я Союз зиклэщэклогъэ зэнэкъо-къоу «Цыф лъэпкъ зэфэ-шхьафхэм язэфыщытыклэхэр гъэпытэгъэнхэм ыкли нахышлу шыгъээнхэм» зыфилоэрэм иди-пломант. Усэхэр урысыбзэккэ адыгабзэккэ ытхыгъэхэу илэх. Меркицкэ Аскэр — Ибра-химэ ыккыу. Еджагъ, гъэсагъэ, яти, ятэжы арегъушхо. Летчик-хэр зыщырагъэджэрэ еджаплэм члэсэу космонавтэу Ю. Гагари-ным деджагъ. Милицием ика-питан, пенсием щыл. Меркиц-кэ Рэщыдэ Аминэ ыккыор 1912-рз ильэсым чылэу Суворово-Черкесскэ кыищыхьугъ. Мы чы-лэр Краснодар краим и Анап-скэ район щыщ. Рэщыдэ Адыгэ клэлэгъэгъэ техникумым члэ-сызэ, усэ тхыным пыщагъэ ху-гъагъ. Техникумыр къызеухым, АНИИ-м Иоф шишлагъ, тхакло. «Адыгэ макъэм» бэрэ Рэщы-дэ фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр кы-хьагъэх. Ипсауныгъэ елгытыгъэу Хэ-гъэгу зэошхом клонэу Рэщыдэ хьугъагъэп. Нэмыц техаклохэм 1942-рз ильэсым ишышхъэлэу мазэ Нэтыхуае заштэм, яшагу, янэ ыпашхъэ, усэкло клалэр щауклыгъ, итхыгъэхэр лъэпкъым къыфигъэнагъэх. Меркицкэ лакъор мыбэми, цыф шлэгъуабэ кыхэккыгъ. **ХЪУЩТ Щэбан.**

Игъом тхыльхэр агъэхъазырынхэ фае

Хэбзэгъэуцугъэу щылэм кыи-зэрэдилгытэрэм тетэу игъом пенсиер афэгъэнэфэгъэныр Урысые Федерацием пенсие-хэмккэ и Фонд ичылплэ къулы-къоу Адыгэ Республикэм щылэм ипшъэрылэ шхьалэхэм зыклэ ащыщ. Ащ елгытыгъэу ахэр пенсием клонэу щыт цыфхэм кыаджэх мэзи 3 — 4 фэдиз щылэу ищылкэгъэ тхыльхэр кыи-рахьылэнхэу. Шьугу къэтэгъэклыжы Уры-сыем щыпсэурэ бзыльфыгъэхэр ильэс 55-м, хьулфыгъэхэр — ильэс 60-м пенсие зэрэклогъ-рэр. Ащ нэфэшхьафэу ипла-лэм къыпэу пенсием клонхэм-ккэ фитыныгъэ зилэ цыф куп гъэнэфагъэхэри щылэх. Гушылэм пае, Иофшлэным епхыгъэ хэбзэ-гъэуцугъэм кыизэрэдилгытэрэм тетэу псауныгъэмккэ зэрарэу ыкли хыльпэу щыт Иофшлэнхэр зыгъэцаклэхэрэм, ицылкыгъом кыищегъэжъагъэу сэкъатныгъэ зилэ клэлэцылкыгъэр зыплухэрэм ащ фэдэ фитыныгъэ ял. Пенсиехэмккэ къулыкыу гъэ-нэфагъэхэм уахъти ящыклагъ цыфыр пенсием клонымккэ фи-тыныгъэ зэрилэр къэзыгъэшъы-пкъэжырэ тхыльхэр ауплъэ-кхунхэу. Иофшлэплэм аштэ е кылуагъэккы зэхъум унашъоу ашыгъэхэм хэукъоныгъэхэр, джащ фэдэу Иоф зэришлэрэр къэзыушыхьатырэ тхыльым дэтхэгъэхэми мытэрэзыныгъэ горэхэр къахэккыныгъэ ыпэккыщт. Тхыльхэу кырахьылэнхэрэм атетэу Адыгэ Республикэм ичылплэ къулыкыуэхэм яспециа-листхэм пенсием зыгъэхъа-зырырэм ильэс пчъагъэу Иоф зэришлагъэр ыкли ахьцэу кыи-гъэхъагъэр зыфэдизыр ауплъэ-ккы. Ащ нэфэшхьафэу, ищыкла-гъэ хъумэ, архив учреждение-

хэр кыизфагъэфедэх, тхыльпэу кырахьыллагъэхэм арытхагъэр тэрэзмэ ыкли екъумэ зэхафы. **Игъом пенсиер агъэнэфэ-ным пае мы кыиклэпыклорэ тхыльхэр пенсиехэмккэ фон-дым кырахьыллэнхэ фае:** — *паспортыр е нэмыккэ тхы-льпэу цыфым ыныбжэ, чыплэу зыщыпсэурэр, хэгъагоу зиграж-даниныр къэзыгъэнафэхэрэр;* — *ыпэкъуацлэ, ыцлэ, ятэ ыцлэ зэхъоклыныгъэ зэрэфэ-хьугъэр къэзыгъэшъыпкъэжы-рэ тхыльпэр;* — *клэлэцылкыгъэм ацлэккэ къыдахыгъэ свидетелствэр;* — *2002-рз ильэсым щылэ мазэм и 1-м нэс зэккэпкыкылоу мээз 60-м (е ильэси 5-м) лэ-жъапккэу илгъэм ехьыллэгъэ справкэхэр;* — *Иофшлэныр зыфэдэр къэ-зыушыхьатырэ, джащ фэдэу фэгъэклотэныгъэ зилэ пенсие фагъэнэфэным пае ищылкэгъэ тхыльхэр;* — *гъэсэныгъэу илэр къэзы-ушыхьатырэ тхыльхэр;* — *унагъомккэ Иоф зышлэн зымылэккыщт цыфхэу еж ылыгъын фаеу щытхэр зыдэ-щылэхэм япхыгъэ тхыльхэр;* — *Темыр Чыжъэм ыкли ащ фагъэдэрэ чыплэхэм ащылэ цыфхэр зыщыпсэуэхэрэр къэ-зыушыхьатырэ тхыльхэр;* — *Иофшлэнымккэ амап иккыу зэримылэр къэзыушыхьатырэ тхыльпэр.* Игъом ыкли тэрэзэу пенсиер къыфалытэным пае пенсием клонэу щытым зэккэ тхыльпэу ищыклагъэр кыытын фае. **Урысые Федерацием пенсиехэмккэ и Фонд иккыутамэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкыу**

Къэралыгъо, муниципальнэ къулыкыу, къолъхъэ тын-лхыныным пэуцужыгъэным яхьыллэгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцаклэрэм прокурорхэм гъунэ лъафы

Урысые Федерацием и Генеральнэ прокуратурэ игъэлорышлэплэу Къыблэ федеральнэ шьолпырым щылэм къэралы-гъо, муниципальнэ къулыкыу, къолъхъэ тын-лхыныным пэуцужыгъэным яхьы-лэгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцаклэрэм гъунэ зэрэлъафырэр ыуплъэкхугъ. Мы ильэсыр къызиыхьагъэм щегъэжъагъэу зигугъу къэтшыгъэ хэбзэгъэуцугъэр гъо-гогъу мин 23-м ехьуклэ аукъуагъэу Къыблэ федеральнэ шьолпырым ипро-курорхэм кыыхагъэщыгъ ыкли ащккэ ищы-клэгъэ Иофшхьабзэхэр зэрахьагъэх. Шэпхъэ-хэбзэ актхэр къыдагъэккыхэ зыхьуклэ, Урысые Федерацием ишъо-лпырхэм якъэралыгъо хабзэ иорганхэм къэралыгъо къулыкыу Иэнатлэхэм алуагъа-хъэхэрэм апае квалификационнэ шапхъэ-хэу федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм кыищы-дэмылгытагъэхэр шьолпырым шаштагъэ-хэу прокурорхэм агъэунафыгъ. Джащ фэдэу къулыкыушлэхэм хахъоу, мылькоу ялэм, хьарджэу ашыгъэм, мылькумккэ пшъэрылэу ялэм яхьыллэгъэ къэбархэр зэралэклагъахьэрэ шыккыу федеральнэ къулыкыуэхэм агъэнэфагъэр пчъагъэрэ зэраукъуагъэри нафэ къэхъугъ. Гушылэм пае, Адыгэ Республикэм игъэцэккэло хабзэ Иофышлэхэм япо-номочиехэм яхьыллэгъэ шэпхъэ-хэбзэ акт заулэу республикэм шаштэгъагъэ-хэм фитыныгъэ къаратыштыгъ лъыхъун Иофшхьабзэхэр зезыхьэрэ органхэм ара-гъэхьырэм фэдэ тхыльхэр гъэцэккэло хабзэм ифедеральнэ къулыкыуэхэм афа-рагъэхьынэу. Республикэм ипрокурату-рэ клэщакло зэрэфэхьугъэм тетэу шэпхъэ-хэбзэ актхэр хэбзэгъэуцугъэм диштэу нэужым агъэпсыжыгъэх. Кадрэ къулыкыуэхэм хэукъоныгъэу

ашыхэрэр зэхэзыфырэ, Иэнатлэ пшъэ-рылхэр зэрагъэцаклэрэм гъунэ лъызы-фырэ, лэжъаглохэм азыфагу земызэгъы-ныгъэу къытаджэхэрэр дэзыгъэзыжырэ комисионхэу къэралыгъо хабзэм иккы-лыкыуэхэр чыплэ зыгъэлорышлэжы-нымккэ къулыкыуэхэр ащызэхэщэгъэхэм хэукъоныгъэхэр ашыгъэхэу прокурорхэм кыыхагъэщыгъ. Къэралыгъо, муниципаль-нэ къулыкыушлэхэм шапхъэу щылэхэр къыдалытэщтыгъэп, къулыкыу епхыгъэ пшъэрылхэр агъэцаклэщтыгъэп. Къулы-кыушлэплэм зэрэлухъэ, предприниматель Иофым пылгыгъэхэри, коммерческэ ор-ганизациехэр зэрагъэлорышлэрэмккэ фэдэ къызлэккыахьэщтыгъэхэри, Иофшлэн къязы-тыхэрэм хахъоу, мылькоу ялэм ехы-лэгъэ къэбархэр ашлэозыфэщыщты-гъэхэри ахэм къахэккыгъэх. Гушылэм пае, Краснодар краим щыщ специалистэу экономикэмккэ край мини-стерствэм щылажъэрэм Иофшлэныр къе-зытыгъэм предприниматель Иофым зэрэ-пылгыр шулушъэфыгъ. Краснодар краим идепартаментхэм ащыщ горэм Иофыши-тлэм амыгъэкощырэ мылькум хэхьэрэ, коммерческэ мэхъанэ зилэ, квадратнэ метрэ мини 4,6-рз хьурэ псэолы 8 яунаеу зэрэялэм, ахэм чыгу лахьхэр зэраубытыгъэм, коммерческэ организа-циехэм зэрахэлажъэхэрэм яхьыллэгъэ къэбархэм ашхъэ кырахыгъагъэп. Краснодар краим ипрокуратурэ зэрэ-клэдэугъэм тетэу ахэр ялэнатлэхэм къа-луагъэккыгъэх. Астрахань хэку Думэм идепутатитлэ-мэ хахъоу, мылькоу, мылькумккэ пшъэ-рылхэу ялэхэм яхьыллэгъэ справкэу

алэклагъэхьагъэхэм ахэр коммерческэ организациехэм зэрахэлажъэрэр арыты-гъэп. Хэкум ипрокурор мы Иофым изэ-хэфын зызыфегъазэм, зы депутатым Иэнатлэу ылыгыгъэр кыищэтлылжыжыгъ, адрэр пшъэдэккыжъэу ыхьырэмккэ гъу-нэкпэ гъэнэфагъэ зилэ обществэм кыыхэккыжыжыгъ. Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ ышыгъэ унашъом тетэу ЗАГСым игъэло-рышлэплэ Иофышлэ 12-у фэтэрхэр, чыгу лахьхэр, автотранспортыр декларацием кыихезымыгъэубытагъэхэм пшъэдэккыжъэ арагъэхьыгъ. Къэралыгъо хэбзэ къулыкыуэхэм якад-рэ подразделениехэм тэрэзэу Иоф зэра-мышлэрэм кыыхэккыу уголовнэ пшъэдэ-кыжэ зэрагъэхьыгъагъэхэр къэралыгъо къулыкыушлэплэм аштэхэу мэхъу. Гушы-лэм пае, Къалмыкь Республикэм Иофшлэ-нымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэккэ и Министерствэ юридическэ отдел ипа-щэу агъэнэфэгъагъ Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 206-рэ статья ия 2-рэ лахь кыищэдэлытэгъэ уголовнэ пшъэдэккыжъэ тапэккэ зэрагъэхьыгъагъэр. Республикэм ипрокуратурэ лъэлу тхыльпэу кыирихьыллагъэр зызэхафы нэуж къэ-ралыгъо граждан къулыкыу Иэнатлэм ар кылуагъэккыгъ. Прокурорхэм зэхэщэгъэгъэ уплъэ-кхунхэм нафэ кыизэрашыгъэмккэ, Иоф-шлэн къязытыхэрэм къэралыгъо е му-ниципальнэ къулыкыу Иэнатлэхэм алу-тыгъэхэр аштэхэ зыхьуклэ, къулыкыушлэ-щтыгъэм ыпэккэ Иофшлэн къэзытыгъа-гъэм Иофшлэн е граждан-правовой зээ-гыныгъэ зэрэдишыгъэмккэ макъэ ра-

мыгъэлужъэу бэрэ кыыхэккы. Прокурор-хэм зэхэагъэуцогъэ тхыльхэм атетэу Урысые Федерацием административ-нэ хэбзэуконогыгъэхэмккэ и Кодекс ия 19.29-рэ статья кыищэдэлытэгъэ адми-нистративнэ пшъэдэккыжъэ ахэм арагъэ-хьыгъ. Мы ильэсым иапэрэ клэлэныккыо кыи-клоцкэ къэралыгъо, муниципальнэ къулы-къум, къолъхъэ тын-лхыныным апэуцу-жыгъэным яхьыллэгъэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 23702-рэ шьолпырым щаукъуа-гъэу прокурорхэм кыыхагъэщыгъ. А хэу-кьоныгъэхэр дэгъэзыжыгъээнхэм тегъэ-псыхьагъэу тхыль 1089-рэ хыкумхэм алэклагъэхьагъ, нэмыккэ тхыль 5242-рэ арахьыллагъ. А тхыльхэм захаплэхэм нэбгырэ 4640-мэ пшъэдэккыжъэ арагъэ-хьыгъ, Иэнатлэ зылыгъ нэбгырэ 98-мэ хабзэр амыукохъонэ афагъэпытагъ. Про-курорхэр зэрэклэлэулыгъэхэм тетэу нэб-гырэ 917-мэ административнэ пшъэдэ-ккыжъэ арагъэхьыгъ. Прокурорхэм зэха-гъэуцогъэгъэ уплэккхунхэм яматериал-хэмккэ уголовнэ Иофи 164-рэ кыизэ-луахыгъ. Къэралыгъо къулыкыу, къолъхъэ тын-лхыныным зэрэпэуцужьхэрэм яхьыллэгъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцаклэрэм проку-рорхэм гъунэ зэрэлъафырэр ыкли хабзэр кыизэрэдэлытэрэр Урысые Федераци-ем и Генеральнэ прокуратурэ игъэлоры-шлэплэу Къыблэ федеральнэ шьолпы-рым щылэм ренэу еуплэккы.

Урысые Федерацием и Генеральнэ прокуратурэ игъэлорышлэплэу Къыблэ федеральнэ шьолпырым щылэм иотдел ипрокурорэу, юстициемккэ советник шхьалэу Н. В. КУЗИНА

Чылэу Алыуарэ (Бжыхъэкъуае) ихъишъ

1880-рз илъэсым Бжыхъэкъоежыр Екатерининскэ уездым иящэнэрэ участкэ чылаклэу хэхагъэу хэтыгъ. Ар къэзыушыхъатырэр адыгэ республиканскэ хъарзынэщым къычлэгъотэгъэ документыр ары («Посемейные списки жителей аула Бжегокай Екатеринодарского уезда в 1880 г.» фонд 21, номер описи 1, единица хранения 6).

А лъэхъаным ехъуллэу Бжыхъэкъуае дэсыгъэхэр зэхэкхи, чылитлу хъугъагъэх: Бжыхъэкъоежымрэ Бжыхъэкъояклэмрэ. Унэгъо шитлу фэдизэу Бжыхъэкъуае дэсыгъэхэм ащыщэу Бжыхъэкъоежым къыдэнэжыгъагъэр зэклэмкли шъэныкхорэ щырэ.

Лакхорэу Бжыхъэкъоежым щыпсэунэу къыдэнэжыгъагъэхэмрэ ахэм яунагъохэм цыфэу арысыгъэхэмрэ шъуащыдгъэгъуазэ тшлэгъу.

Нэбгырэ пэпчэ пытхэгъэ пчъагъэм къыгъэлъагъорэр 1880-рз илъэсым тельытагъэу ыныбжыгъэр ары.

1. Юнкерэу Барцо Шъэуай — 46 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Кокос — 42-рз. Ыкхорэ: Шумаф — 22-рз (ащ ишъхъэгъусэу Хъаджэкоз — 17), Хъалау — 13, Хъаджмос — 10, Сахъид — 6, ипхъорэльфхэр: Зеклошы — 28-рз (ащ ишъхъэгъусэу Хъабзиз — 26-рз), Хъахъуж — 14, Былал — 15, ахэм ашыпхъоу Цацлык — 12, ахэм янэу Хъаджыхъан — 50, яунарысэу Батэкъу.

2. Асланов Егор — 39-рз (ермэл), ишъхъэгъусэу Анна — 32-рз. Акъоу Сергей — 10, апхъоу Мария — 6.

3. Бэджашэ Хъут — 35-рз (шапсыгъ), ишъхъэгъусэу Дышъэхъан — 26-рз. Акъохэу Сахъид — 6, Сахъатчэрый — 1, апхъоу Хъымсад — 6, Хъут ышэу Бэрэкъу — 23-рз, янэу Гошан — 58-рз.

4. Бжъэшлэу Гъучыпс — 39-рз (шапсыгъ), ишъхъэгъусэу Цац — 30. Апхъухэр: Заурхъан — 6, Сурэтхъан — 1, Гъучыпсэу ышэу Алкъэс — 32-рз, ащ ишъхъэгъусэу Цэцэжый, акъоу Хъаджмос — 3. Зэшымэ янэу Хъаджэгуаш — 58-рз.

5. Барцо Тыу — 43-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Нагу — 37-рз. Акъохэр: Хъаджыбор — 14, Къасым — 5. Апхъоу Хъэжыжый — 16.

6. Барцо Тальэуастэн — 27-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъацац — 23-рз. Апхъоу Тилъап — 3, Тальэуастэн ышэу Нухъ — 21-рз.

7. Барцо Балухъ — 37-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Кокон — 37-рз. Акъохэр: Мэджыд — 13, Къэлэубат — 9. Апхъухэр: Пац — 15, Къэлэхъан — 8, Фатимэт — 3.

8. Барцо Шъуай — 38-рз, ишъхъэгъусэу Хъан — 35-рз. Акъохэр: Саллэ — 11, Мыхъамод — 5, Хъаклмаф — 3. Апхъоу Хъаный — 17.

9. Прапорщикэу Бжыхъэкъоу Алкъэс — 92-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Зэклуж — 43-рз. Акъохэр: Пшышъэо-къан — 27-рз, Дэгужый — 25-рз, Алмэкъсэт — 23-рз, Адэлджэрий — 20, апхъоу Гошэфыж — 21-рз.

10. Барцо Чэчэжый — 28-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Нэхъурай — 25-рз. Апхъухэр: Хъымсад — 8, Гошсэхъу — 3, Дышъэхъан — 2. Чэчэжыы ышыхэр: Хъакъар — 34-рз, Ныупакъ — 22-рз, Джашъу — 21-рз, Нану — 15; ышыпхъоу Молэхъан — 16, янэу Хъацац — 47-рз.

11. Барцо Хъатыхъу — 45-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Бэсэрхъан — 36-рз. Акъохэр: Бязрыкъу — 22-рз, Теуцожъ — 8, апхъоу Хъацац — 16. Хъатыхъу ышэу Гъучыпс — 33-рз, ишъхъэгъусэу Сас — 25-рз, акъоу Шумаф — 10, апхъоу Цицу — 4. Хъатыхъу ышэу Тхъайшъау — 31-рз, ишъхъэгъусэу Налмэс — 26-рз, акъоу Къэрэгъулан — 4, апхъухэу Хъасас — 7, Хъурай — 3. Зэшымэ ашыпхъоу Цац — 17, янэу Заз — 76-рз.

12. Барцо Хъанэшъу — 39-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Нашхъо — 31-рз. Акъохэр: Хъаджумар — 10, Аслъанбэч — 3. Апхъухэр: Молэхъан — 7, Мысырхъан — 5. Хъанэшъу ышэу Едыдж — 35-рз.

13. Бэджашэ Мыхъамэт — 62-рз (шапсыгъ), ишъхъэгъусэу Гуагу — 44-рз. Акъохэр: Къэрбатыр — 27-рз, Хъату — 17. Апхъухэр: Кулац — 22-рз, Нашхъо — 20.

14. Дэрбэкъо Матухъу — 61-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъакуаку — 53-рз. Акъохэр: Хъаклэшъау — 21-рз, Едыдж — 20, Ереджыб — 17. Апхъоу Гъэгус — 21-рз.

15. Жанэ Тыгъужыкхъу — 57-рз (шапсыгъ), ишъхъэгъусэу Хабз — 51-рз. Акъохэр: Хъахъу — 15, Цыкылудэ — 15. Апхъоу Гъуклэхъан — 12.

16. Жъажыы Къуй — 41-рз (абдзах), ишъхъэгъусэу Хъаджыхъан — 35-рз. Акъохэр: Хъаджымэт — 11, Хъаджумар — 8. Апхъоу Гошэхъан — 5. Къуй ышыхэу Тыгъужъ — 45-рз (ащ ыкхъоу Къызбэч — 19) ыкли Къэлэмэт — 18. Янэу Рахъмэт — 70-рз.

17. Жъажый Мышъэост — 49-рз (абдзах), ишъхъэгъусэу Хъатхъан — 42-рз. Акъоу Исхъакъ — 21-рз. Апхъухэу Цыц — 15, Амыд — 11.

18. Къэлэкхъутэкъо Зэчэрый — 40 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Нашхъо — 33-рз. Акъоу Лылый — 14. Апхъухэу Гошэхъан — 17, Сурэтхъан — 7.

19. Къэлэкхъутэкъо Лау — 27-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаджыхъан — 25-рз. Акъоу Ибрахым — 11. Лау ышыхэр: Губгъ — 22-рз ащ ишъхъэгъусэу Цэцэжый — 17, Хъахъурай — 12 ыкли Лъэкклэ — 9. Янэу Сыкыфахъ — 49-рз.

20. Лаикъо Умар — 68-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаклас — 64-рз. Акъоу Платыж — 38-рз, ишъхъэгъусэу Нашхъо — 28-рз, акъоу Гъучыпс — 3, апхъоу Хъаджыхъан — 10.

21. Пчэнышъое Хъаджэбий — 40 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаджыхъан — 27-рз. Акъоу Ибрахым — 2. Апхъухэу Гошэфыж — 9, Мелэч — 8, Хъацац — 7, Мерэм — 1.

22. Пчэнышъое Хъаджырам — 40 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаклэхъаш — 33-рз. Акъоу Сагатчэрый — 6, апхъоу Гошэхъан — 10.

23. Пчэнышъое Хъаджэбий — 35-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Цыкы — 25-рз. Акъоу Ибрахым — 4. Апхъоу Мелэч — 3. Хъаджэбий ышэу Баз — 31-рз, янэу Мэзгуаш — 65-рз.

24. Пчэнышъое Хъадж-Хъасан — 68-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Мэзы-хъаб — 51-рз. Акъохэу Теуцожъ — 21-рз (ащ ишъхъэгъусэу Азыхъан — 19, акъоу Якъуб — 1), Шъау — 12, Хъаджымэт — 11, Умар — 9. Хъадж-Хъасан ыпхъухэу Мелэчхъан — 14, Гошсэхъу — 18.

25. Пчэнышъое Хъаджэкхъу — 44-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Дад — 38-рз. Акъохэу Ислам — 19, Хъусен — 5. Апхъухэу Шыпхъуклас — 11, Фатимэт — 10, Атымэт — 9, Хъымсад — 2.

26. Шъхъэныкхъо Хъаджэбий — 75-рз (бжъэдыгъу), ыкхъоу Мыхъамэт — 25-рз, ишъхъэгъусэу Циц — 18. Ахэм акъоу Тхъайхъак — 1.

27. Шъоумыз Къамгъаз — 58-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъацац — 38-рз. Акъоу Гъотыж — 15. Апхъоу Типхъуклас — 14.

28. Шъоумыз Хъамат — 44-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хэбзэжъ — 31-рз. Акъоу Ереджыб — 23-рз. Апхъоу Къадырхъан — 14.

29. Шъоумыз Тыгъужъ — 68-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Гошэфыж — 53-рз. Акъоу Пытыхъу — 22-рз. Гошэфыж ышыпхъоу Молэхъан — 44-рз. Пурэу Дышъэхъан — 16.

30. Шъоумыз Пэчлэхъу — 34-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Амыд — 23-рз. Акъоу Джашъу — 12. Апхъоу Хъаджэкуз — 11. Пэкклэхъу янэклэ ышэу Хъатыу — 13, ышыпхъухэу Чэчэжый — 16, Хъаджэт — 12. Ахэм янэу Нагъо — 75-рз. Япхъорэльфэу Абутилэб — 7. Яунэныорысэу Заз — 90-рз.

31. Тырку Цыкы — 41-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Гошмаф — 28-рз. Акъохэу Хъаджымэт — 12, Исмахыл

— 9. Апхъухэу Хъапакъ — 12, Хъаджфатым — 5. Янысэ шъузабэу Хъацац — 39-рз (ащ ыкхъоу Гъучыпс — 1, ыпхъоу Шыгъотыж — 14).

32. Тырку Бэчыр — 54-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъао — 30.

33. Лый Къылыш — 50 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Сэтэнэ — 38-рз, акъохэу Сэлмэн — 18, Юсыф — 12, Индрыс — 13. Апхъоу Хъаклэхъаш — 5. Къылыш ышэу Бай — 48-рз, ишъхъэгъусэу Куаку — 35-рз. Акъохэу Мос — 16, Осмэн — 1. Апхъоу Тутай — 7. Къылыш ышыпхъоу Фатимэт — 39-рз, ыкхъоу Хъатит Къырымчэрый — 18.

34. Тырку Плат — 30 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Пако — 29-рз, Къар — 27-рз, акъохэу Адышэс — 8, Сэлатчэрый — 3, Долэтчэрый — 2, апхъоу Гошэунай — 10, янэу Хэбзэжъ — 54-рз.

35. Тырку Азыбай — 88-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Пако — 48-рз, акъохэу Хъатыхъу — 35-рз, ишъхъэгъусэу Сас — 29-рз. Ахэм акъохэу Хъаджымэт — 6, Мэджыд — 5, апхъоу Хъаный — 3, Къуйжый — 31-рз, ишъхъэгъусэу Дзэкхъаш — 18, Мэлыхъ — 25-рз, Елмыз — 13, Шъалихъ — 11. Азыбай ыпхъухэу Амыд — 18, Фатимэт — 19. Дышъэхъан — 9.

36. Тырку Анзаур — 55-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаджыхъан — 43-рз, акъохэу Джашъу — 22-рз, ишъхъэгъусэу Наужый — 17, акъоу Махъмуд — 1, Чэтыкхъу — 12.

37. Тырку Трухъ — 33-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Азэхъан — 28-рз, акъоу Ибрахым — 4. Трухъ ышэу Нэкхэрэжъ — 48-рз, ишъхъэгъусэу Нашхъо — 28-рз, апхъухэу Хъаджыхъан — 4, Кошхъан — 1.

38. Хъадыпэшъоу Алэ-Хъаджэ — 78-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Дэнэхъан — 68-рз. Акъохэу Мос — 41-рз, ишъхъэгъусэу Гошпакъ — 30, акъохэу Къадырбэч — 12, Заурбэч — 11, Исмахыл-Хъусен — 3, апхъухэу Хъаджыхъан — 13, Нагъо — 11, Матыу — 36-рз, ишъхъэгъусэу Амыд — 33-рз, апхъухэу Гук — 13, Нэкур — 11, Мак — 10, Азэхъан — 7, Гъаш — 5, Залихъан — 2.

39. Хъадыпэшъоу Исхъакъ — 54-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Сипхъуклас — 41-рз. Акъоу Купзэч — 23-рз. Апхъоу Фэмый — 18.

40. Хъатитэ Джэрий — 40 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Нак — 30. Акъохэу Аслъанбэч — 13, Лыу — 12, Мурат — 5. Апхъухэу Хъаджэт — 9, Сас — 7.

41. Хъатитэ Лъэпшъау — 52-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Къар — 44-рз. Акъоу Къэлэшъау — 20. Апхъоу Цыу — 19.

42. Хъатитэ Хъабыт — 47-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Залихъан — 34-рз. Акъохэу Зеклошы — 27-рз, Пытлац — 17, Хъаджыбор — 12, Умар — 9, апхъухэу Гошэфыж — 14, Чэбэхъан — 7, Хъабыт ышыхэу Дэдау — 38-рз, ишъхъэгъусэу Нэшхожый — 42-рз, акъохэу Едыдж — 10, Хъаджымэт — 9, Сахъид — 5. Апхъухэу Загирэт — 13, Хъаджыхъан — 18, Алэ — 35-рз.

43. Хъатитэ Мыхъамэт — 42-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Цац — 32-рз. Акъохэу Адышэс — 11, Ибрахым — 10, апхъухэу Нэкхъар — 10, Залихъан — 8, Мысырхъан — 1.

44. Хъатитэ Хъаджпакъ — 25-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Гошхъан — 19, Хъаджпакъ янэу Гуахъ — 58-рз.

45. Хъатитэ Цыкыжый — 35-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Гъуклэхъан — 24-рз, акъохэу Хъаджымел — 11, Сэфэрбий — 3, апхъухэу Салма — 12, Фатимэт — 8, Хъымсад — 5.

46. Хъоткхъо Тамыхъу — 42-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хабз — 31-рз, акъохэу Махъмуд — 7, Исмахыл — 6, Джашъу — 1. Апхъоу Фатимэт — 13. Тамыхъу ышэу Матыу — 18.

47. Хъутым Дзэгъашъ — 46-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Сас — 26-рз, акъохэу Гъуклэшъау — 8, Сыхъатчэрый — 5, апхъоу Хъаниф — 9. Дзэгъа-

штэ ышыхэр: Джанчэрый — 34-рз, ишъхъэгъусэу Шыпхъуклас — 21-рз, апхъоу Мылумин — 3, Исмахыл — 29-рз, Юсыф — 24-рз, Бэчыр — 22-рз, янысэ шъузабэу Шыгъотыж — 38-рз, ыкхъохэу Шъалихъ — 17, Махъмуд — 8, ыпхъухэу Дэхэнагъу — 15, Фатимэт — 7.

48. Чылэ ефэндэу Шъэошлу Хъаирцыз — 44-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Со-зэрэхъ — 30, апхъоу Алимхъан — 3.

49. Цэй Зехъак — 28-рз (абдзах), ышыхэу Назэ — 23-рз, Цыцлэ — 12, Нэшужый — 13, Лыу — 11, Шэрэ-лыкхъу — 5. Ашыпхъоу Мысырхъан — 9, янэу Гук — 46-рз.

50. Цэй Хъаклмаф — 51-рз (абдзах), ишъхъэгъусэу Гошэмаф — 46-рз, акъохэу Плат — 18, Хъатыкхъу — 12. Апхъоу Фатимэт — 11. Хъаклмаф ышэу Хэ-кужъ — 13.

51. Клармыт Цыкыжый — 30 (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Бзэукхъу — 29-рз, апхъухэу Залихъан — 4, Цыу — 9. Цыкыжый ышыхэу Елмыз — 18, Пчъэбгъут — 12. Янэу Гошэнагъу — 49-рз.

52. Шэуджэн Къадырбэч — 75-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Хъао — 63-рз. Апарэ кхъоу Мос — 49-рз, ишъхъэгъусэхэу Пакъ — 37-рз ыкли Гошэфыж — 42-рз, акъохэу Байслъан — 21-рз, Чэтэрыу — 11, Сараджук — 9, Джанчат — 8; апхъухэу Гошэунай — 14, Хъаджфатым — 12, Хъаджэкуз — 11, Гошэгъэгъ — 8, Чэбэхъан — 1, ятлонэрэ кхъоу Псыхадз — 29-рз.

53. Шумэныкхъо Алкъэс — 25-рз (бжъэдыгъу), ишъхъэгъусэу Чэбэхъан — 22-рз. Акъоу Дзэпац — 1, Алкъэс ышэу Джанкылыш — 20.

Зэклэмкли чылэу Бжыхъэкъоежым 1880-рз илъэсым къыдэнэжыгъагъэр нэбгырэ 397-рз: хульфыгъэу 211-рз ыкли бзылфыгъэу 186-рз. Нахыбэрэмклэ чылитлу цыфхэр зэхэклыхъаеу, къызэрэтшлэшрэмклэ, зыклэхъу-гъагъэр:

1. Илъэс къэс гъатхэм псыхъоу Пшы-зэ инэкхъэм къадэкхъыти, унэгъуабэмэ къаащытыгъэ.

2. Урысые хэгъэгъушхом щыц зэхъум, Бжыхъэкъуае дэсыгъэмэ админист-рацияклэм иклэрыклэу ячыгъухэр атыри-гошэгъагъэх унагъо пэпчэ хульфыгъэу исыгъэмэ ателытагъэу. Чылэм чыгоу къыфагъэкхъотэгъэм хахъэщыгъэх: мэкхъу-мэщым фэгъэзагъэхэр, мэкхъуаплэхэр, былымхэм яхуплэхэр, чыгу шъхъафит-хэр (унэгъуаклэмэ аратыхэрэр), мээхэр, темэнхэр ыкли псыхъохэр. Чылэ чыгум гъунапкхъу илагъэхэр: тыгъэкхъокхъып-клэ къуаджэу Козэт ичыгумэ анэсэу (пэшлорыгъэшъэу мэшлоку гъогоу Ябло-новскэм декхъырым нэсэу, къыблэмклэ Инэмрэ псыхъоу Афыпс иджабгъу нэп-кхъыр арэкхъокхъу), тыгъэкхъоуаплэмклэ афыпсыпэмэ ячыгумэ анэсэу, темы-рымклэ псыхъоу Пшызэ исэмэгъу нэпк-клэ рекхъокхъу. 1867-рз илъэсым Кубанскэ дзем илэхъатэмэ урыс пачыхъагъуи иунашъоу «Положение об освобожде-нии крестьян» зыфилорэм елхъытыгъэу реформэ рагъэжыгъагъэ зэкхъыи пшыл-хэмрэ унэлутхэмрэ шъхъафитныгъэ ара-гъэгъотынэу (ахэм афэдэхэу Бжыхъэ-къуае дэсыгъэр нэбгыри 126-рз). Пшыл-хэри унэлутхэри шъхъафит ашлэгъэхэу, агъэчырэн цыф ямылэхъу, чыгоу къа-тефагъэхэр чылэм пэчыжэхэу зэхъум, унагъохэм залэти, ячыгъухэм нахъ апэ-благъэу якхъыгъагъэх.

3. Бжыхъэкъоежым унэгъуи 150-рз фэдиз зэрэдэкхъыгъагъэр урысые ад-министрациемклэ лэрыфэгъу: ахэм къа-бгынэгъэ чыплэмэ заом гъэры щашыгъэ-гъэ шапсыгъэхэр, абдзахэхэр, нэтхъуае-хэр, нэмыкхъэри къагъахъотэти, къыда-гъэтхъысхъэщыгъэх цыхъэ афамышлэу, алыплхъэнхэу ыкли чылэм декхъыжын-хэ фимытхэу. Ахэм ахэтыгъэх Ашумахъ-хэр, Сыджыхъхэр, Тыркуаохэр, Шъаохэр, Натхъохэр, Джастэхэр, Бэджашэхэр, Цэйхэр, нэмыкхъэри. Екатеринодар зэ-рэпэблагъэм ыпкхъ кыкхъыклэ, чылэдэсмэ-апыплхъэныр полициемклэ нахъ лэшхыгъ.

БАРЦО Адам,
доцент.

БАРЦО Мурат,
тарихымклэ клэлэгъадж.

МЭЗЫМ ИОФЫШІЭХЭМ Я МАФЭ ИПЭГЪОКІЭУ

Ягъэхъагъэхэм арэгушхох

Ильэс къэс Юныгъо мазэм иящэнэрэ тхъаумэфэ мафэ мэзым иофышлэхэм я Мафэу тикъэралыгъо шыагъэунэфыкы. Мэзхэр къэухъумэгъэнхэм, гъэклэжьыгъэнхэм ыкыи шыагъэ къатэу гъэфедэ-гъэнхэм мээ хъызмэтым иофышлэхэр яшыпкъыу пылтых. Мэфэкым ипэгъоклэу АР-м мээхэмклэ и Гъэлорышлэлэ ипашэу Былымыхъэ Рэщыдэ гушы-лэгъу тыфэхъугъ, гъэхъагъэу мы ильэсым ашыгъэхэм ащ тащигъэгъозагъ.

ным пайи мээхэр бэджэндэу ятэтых.

Пашэм къызэриуагъэмклэ, мы шыкълэм шыагъэу къытырэр маклэп. Хъакулапхъэу республикэм ибюджет къыхъэрэм хэхъо, хэбзэнчъэу зеклохэрэм япчъагъэ нахъ маклэ мэхъу, мэзым шызэрэхъэрэ лофшлэнхэр нахъ дэгъоу агъэцаклэх, нэмыкълэныкъохэм ар афэлорышлэ. Ащ нэмыкълэу, ыпэкклэ пхъэр зыгъэхъазырыштыгъэ предпринима-тельхэм нахъ игъэклотыгъэ лофшлэнхэр зэхашэнхэм мы шыкълэм фещэх.

Мээ шьолпырыр бэджэндэу зыштагъэхэм пшъэрылэу афа-

гъэуцухэрэм ащыц пхъэр зэрэ-хъураеу Адыгеим парамыгъэ-щэу, ар переработать ашыныр. Ащ ишыагъэкклэ цыфхэм лофшлэлэ чыплэхэр агъотых. Шапхъэхэм адимыштерэ чыгхэр гъэстыныпхъэкклэ агъэфедэх. Мы аужырэ ильэсхэм республикэм ипсэуплэхэм янахъыбэхэм гъэстыныпхъэ шхуантлэр зэралэ-клэхъагъэм фэшл пхъэу агъэфедэрэр зэхашлэу нахъ маклэ хъугъэ. Ащ къыхэкклэу пхъэ пыхафэу агъэфедэрэм хэхъуагъ.

— Зэхъоклыныгъэхэм ащыц мы ильэсым къыщегъэжьагъэу федеральнэ къулыкхуэхэм алыгъыгъэ мээ гъэклыплэхэр къазэратагыжьыгъэхэр, — ело тигушылэгъу. — Мээхэм ашагъэ-тысыщт чыгъ лъэпкъ зэфэ-шъхъафхэр къэтэгъэкых. Мээ гъэклыплэхэр зыщылэхэр бэ-шлагъэ, ау ахэм язытет уигъэ-рзэн дэдэу щытыгъэп. Ахэм язэтэгъэуцожьын ыуж тыхъагъ. Мээ гъэклыплэхэм, фэбаплэхэм чыгъ лъэпкъышлэхэр къащытэ-гъэкых. Чыгъ цыкълухэр Адыгеим имызакоу, Пшызэ шьолпыры тэцэх. Джащ фэдэу рес-публикэм икълалэхэр ыкыи ирай-онхэр зэрагъэдэхэщтхэри къэ-тэгъэкых.

Гукъау нахъ мышлэми, мэзым

шыагъэу пылпырмэ идэхагъэрэ къызыгурымилорэ цыфхэри шы-лэх. Ахэм фитыныгъэ ямылэу чыгхэр раупкых, мэзым пхъэр къыхащы. Чыгхэр хэбзэнчъэу изыупкыгъэ нэбгыриплэ мы ильэсым къыхагъэщыгъ. Зэ-клэмклэ ахэм зэрарэу милли-они 2-м ехъу къахыгъ. Нэбгы-ри 3-р къаубытыгъ, ахэм ащы-щэу зым ахъщэм къыригъэгъэ-зэжыгъ. Кыхагъэщыгъэн фэе шапхъэхэм адимыштерэ зекло-хэрэм экклэми пшъэдэкълэжъ зэрагъэгъэхэр.

— Мэфэ заулэкклэ мэзым иофышлэхэм ямэфэкклэ хэдгъэу-нэфыкыщт, — ело Былымыхъэ Рэщыдэ. — Зиофшлэн хэ-шыкъл ин физилэ цыфхэр бэу тилэх. Непэ тыгъэхъагъэхэм нэбгырэ пэпчъ илахышлэ хэлъ. Ильэсыбэрэ зышъхъамысы-жъэу лоф зышлагъэхэм, шып-къэныгъэ хэлъэу зипшъэрыл-хэр зыгъэцэклагъэхэм, тимээ-хэр къэзыухъумэгъэ ветеран-нэу тилэхэм, непэ лоф зышлэ-хэрэми сигуапэу сафэгъушлэ ыкыи «Тхъашъуегъэпсэу» ясэлэ. Зэ-клэми псауныгъэ пытэ шъуилэу шлуиуагъэу шыпхъэу къыжъудэ-хъунхэу, гъэхъагъэкклэхэр шъу-шынхэу сышъуфэлъало.

Ветеранхэр янэплэгъу рагъэкыхэрэп

Адыгеим имээ хъызмэт ильэ-сыбэрэ лоф шызышлагъэу, мээ-хэм якъэухъумэн зыкъаруу хэ-зылхъагъэу тиеспубликэ исыр маклэп. Зищылэныгъэ гъогу мээ-зым езыпхыгъэхэм мээ хъыз-мэтым иветеранхэм я Совет 2009-рэ ильэсым къыщегъэ-жъагъэу республикэм щызэхаша-гъэ. Адыгэ Республикэм мээ-хэмклэ и Гъэлорышлэлэ ипашэу, АР-м изаслуженнэ мээлэжъэу Былымыхъэ Рэщыдэрэ Урысы-ем ыкыи Пшызэ язаслуженнэ мээлэжъэу Афэшлыжъ Къэрал-бийрэ ягукъэкыкыкы ар зэхашэ-гъагъ. Афэшлыжыр апэрэ па-щэу ветеранхэм я Совет илагъ. Ильэсым ехъугъэу мы ланатлэр зылыгыр АР-м изаслуженнэ мээгъэкклэу Болэкъо Аслъан.

Ильэситфым къыкылоцл вете-ранхэм я Совет иофшлагъэу илэр маклэп. Непэрэ мафэм мээ хъызмэтым шылэжъэгъэ вете-ран нэбгырэ 270-рэ фэдиз орга-низацием хэт. Ахэм ащыщых Хэгъэгу зэошхом хэлэжъэгъэ нэбгыри 4, зэо кыбым иве-теранхэу нэбгырэ 25-рэ, джащ фэдэу Урысые Федерацием изаслуженнэ мээгъэкклэу нэб-гыри 3, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ мээгъэкклэ нэбгы-ри 9.

Болэкъо Аслъан тызэрэ-щигъэгъозагъэмклэ, пшъэрыл

шъхъалэу Советым илэр вете-ранхэм яфэлэ-фашлэхэр зэри-фэшъуашэу агъэцэкклэнхэр ары. Ахэм сыд фэдэрэ лэныкъокклэ лэпылэгъу ренэу афэхъу. 2011-рэ ильэсым къыщегъэжьагъэу ильэс къэс Теклоныгъэм и Мафэ ехъулэу ветеранхэм адэжъ маклох, шлухъафтынхэр аратых, афэгъушлэх. Мэзым икъэгъэкълэ пылпыгъэ ветеран-хэм ар ягопэшхо мэхъу.

АР-м и Лпышъхъэу Тхакълу-щынэ Аслъан игукъэкыкыкы гу-льынтфэ хирургием инаучнэ Гупчэу Бакулевым ыцлэ зы-хырым иофышлэхэр респу-бликэм къызэкклэхэм мээ хъыз-мэтым иветеранхэр аулпэкълу-гъагъэх.

— Тиветеранхэм непэ лоф амышлэжъымы, зымы фэмыгъэ-загъэхэу унэм исышъухэрэп. Зищылэныгъэ гъогу мэзым езы-пхыгъэхэр непэ ащ къыщы-хъурэм егъэгумэкых, — ело Аслъан. — АР-м мээхэмклэ и Гъэлорышлэлэ зехищэрэ об-щественнэ лофхъабзэхэм ахэр ренэу ахэлэжъэх. Шыхъаф-хэм, мээхэм яуплэкълун, чыг-хэм ягъэтысын ялахъ халъ-хэ, опытуу алэкълэпыр нахы-клэхэм алыагъэлэсы.

Къэлэгъэн фэе, Къыблэ фе-деральнэ шьолпырымклэ ащ фэдэ организацие апэрэу зы-щызэхашагъэхэм ащыц Адыгеир. Ветеранхэм ялоф-шлагъэу непэ нэ-мыкъл шьолпырхэм-клэ щысэтэхыплэу щыт.

Чъэпыогъум Севастополь щы-зэхашэщт Урысые лофхъабзэу «Ал-лея России» зы-филорэм Адыгеир хэлэжъэщт. Ащ изыфэгъэхъазы-рын ветеранхэм ялахышлэу хэлъ.

— Ветеран пэпчъ тылпы-лэсыныр, ахэм ящыклагъэмклэ лэпылэгъу тафэхъуныр, агу къы-дэтщэныр, ялофшлагъэ уасэ зэрилер агуридгъэлэоныр типшъэ-рыл, — ело мээ хъызмэтым иветеранхэм я Совет ипашэ. — Мэфэкклэу къэблагъэрэмклэ мээ хъызмэтым ильэс пчъа-гъэм шылэжъагъэхэм экклэми сафэгъушлэ, псауныгъэ пытэ ялэу ильэсыбэрэ джыри къытхэ-тынхэу сафэлъало. Джащ фэдэу ветеранхэм ацлэкклэ АР-м и Лпышъхъэ, министрэхэм я Ка-бинет лэпылэгъу къызэрэтфэ-хъухэрэмклэ тазэрафэразэр къыхэзгъэщымэ сшлоигъу.

Игъашлэ мэзым рипхыгъ

Мээхэм якъэухъумэнрэ ягъэ-бэгъонрэ ильэс 50-м ехъурэ пылпыгъэхэм ащыц Николай Леоновыр. Иофшлэн хэшлы-кышхо фырилэу, сыд фэдэрэ пшъэрыл къыфагъэуцугъэми ар зэрифэшъуашэу ыгъэцаклэу, иофшлэгъухэм уасэ къыратэу ахэтыгъ. Непэ ар пенсием щыл нахъ мышлэми, мыкълэсэжъын шлулэгъоу мэзым фишыгъэм ыпкъ кыкыкыкыкы общественнэ лофхъабзэхэм ренэу ахэлэ-жъэ. Николай Леоновыр Сы-быр къыщыхъугъ, ицлыкълугом къыщегъэжьагъэу мээ хъызмэ-тым фэжэгъагъ, щысэ зытыри-хыни илагъ, ятэ мэзым лоф-щишлэщтыгъэ. Ыныбжъ зекълум мэзым епхыгъэ еджаплэм члэ-хъагъ, ар къызэриухэу сэнэ-хъатэу зэригъэгъотыгъэм ры-лэжъэнэу ыублагъ. Ильэс экклэпыкълэхэм Урысыем ичы-плэ зэфэшъхъафхэм ащылэ-жъагъ. Адыгеим имээхэм 1970-рэ ильэсым къыщегъэжьа-гъэу лоф ащишлэу ригъэжъагъ.

Мэзым лоф зыщылэгъэ уах-тэм къыкылоцл зэшлуиухыгъэ ло-фыгъохэр ыгу дэгъоу къэкы-жъых, ахэмклэ ветераныр къыд-

дэгъоагъ. Зэхъоклыныгъабэхэм ар къапхырыкыгъ. Сыд фэдэ къын ыльэгъугъэми, сэнэхъа-тэу къыхихыгъэр зэблихъугъэп. Мэзым хэхъоныгъэхэр зэри-шыщтым ренэу пылпыгъ.

Мэзым фэгъэхыгъэ кодек-сым зэхъоклыныгъэу фэхъугъэ-хэм ялытыгъэу мээ хъызмэ-тым епхыгъэу лоф зышлэхэрэм япчъагъэ къызэрэщыклагъэр, мээпэххэм фитыныгъэу ялагъэ-хэр непэ зэрямылэжъхэр, мээ-хэм узэрэшлушлэщт ахъщэу къа-тлупщырэр нахъ маклэ зэра-шыгъэр шомытерэзэу къыхи-гъэщыгъ ветераным.

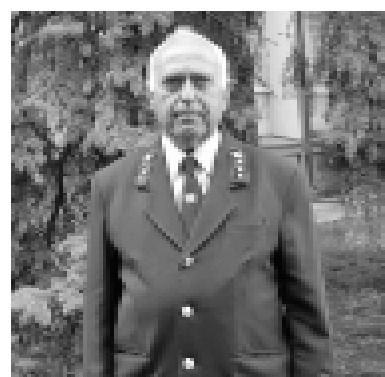
Ильэс пчъагъэхэм щытхъу хэлъэу ипшъэрылхэр зэригъэ-цэклагъэм, мы лэныкъомклэ гъэхъэгъэшлэхэр зэрилэм къы-кълэпыкылау гъын зэфэшъхъа-фэу къыфагъэшъошагъэхэр.

Николай зы пшъашъэрэ клэ-литурэ ил. Игупсэхэм яцыл-кълугом къыщегъэжьагъэу агу-регъало тыкълэуцухъэр дуна-ир къызэрэбгъэгъунэн фаер, мээхэм шыагъэу къапыкырэр. Ахэр джыри цыкълух, ау, хэта зышлэрэр, ящылэныгъэ ахэм мээ хъызмэтым рапхынклэ мэхъуба.

Типсауныгъи къаухъумэ

Мээгъэкклэхэм яобществэу Хъа-тикъое Мэджыдэ зитхъаматэм общественнэ лофыбэ ешлэ. Кытклэхъухъэрэ ныбжыкълэхэм тыкълэуцухъэрэ дунаир къау-хъумэу плугъэнхэр ахэм зэу ащыц. Общественнэ егъэжъа-клэклэ Мыекъуапэ имээ гъэкы-плэхэм чыгъ лъэпкъ зэфэ-шъхъафхэри къащагъэкых.

— Чыгъ цыкълухэр къэдгъэ-кынхэм тишъыпкъэу тыдэла-жъэ, — ело Мэджыдэ. — На-

Хъатикъое Мэджыд.

учнэ екклэклэ щымылэу чы-лапхъэхэм яугъоин зэрифэ-шъуашэу зэшлопхын плэкълы-щтэп, ащ пае шлэныгъэ уч-реждениехэм ялофшлэн рагъэ-жъэжъыным тыналэ тетын фэе. Кыхагъэщыгъэн фэе Урысые Федерацием ишьолпырхэм ащы-щэу экологием ыльэныкъокклэ мээ хъызмэтыр зыгъэфедэхэр-эм Адыгеир зэрахэтыр. Ащ ахъщэшхо пэлэхъэ нахъ мышлэ-ми, шыагъэу пылпыр гъэнэ-фагъэ.

Мээгъэкклэхэм яобществэу АР-м щылэм итхъаматэ тызэ-рэщиэгъэгозагъэмклэ, мээхэр ахэм аулпэкълэу зэпыт, ау нахъ игъэклотыгъэу ахэм язытет зэ-рагъэшлэн фаеу ащ елытэ. Чыгхэм ятеплэкклэ дахэхэу, ау шапхъэхэм адимыштерэу къыхэкы. Ащ фэдэхэр игъом къыхагъэщыхэу, раупкыхэмэ зэрэнахышлур Мэджыдэ къы-луагъ. Джащ фэдэу мээхэр машом ымыгъэфыкълэхэм пае лофхъабзэу зэшлуахыгъэхэри къылотэгъэх.

Мэфэкклэу къэблагъэрэмклэ мэзым иофышлэхэм ивете-ранхэм зэрафэгъушлорэр Хъа-тикъое Мэджыдэ къытилуагъ. Псауныгъэ пытэ ялэу ильэсы-бэрэ щылэнхэу къафэлъэлуагъ.

Тимээхэр къагъэгъунэхэзэ, типсауныгъэ къэзыухъумэхэрэм ямэфэкклэу къэблагъэрэмклэ тэри тафэгъушлэ.

Николай Леоновырмэ Болэкъо Аслъанрэ.

МЫЕКЪУАПЭ И МАФЭ ИПЭГЪОКИ

Тиреспубликэ икьэлэ шъхьалэ имэфэки мафэхэр Юныгъом и 19 — 21-м зэрэклоштхэм гэзетеджэхэр кыкълэупчлэх. Ар кьыдэтлыты, Мыекъуапэ иадминистратиие культурэмкелэ игьэлорышланлэ ипашэу Цэй Розэ гушылэгъу тыфэхьугъ.

Мэфэкир уахътэм дештэ

— Мэфэки шъуашэм кьалэр кьегъэдахэ. Мыекъуапэ игупчэу В. Лениным ыцлэ зыхьырым итеплэ тыгу рехьы. Урам шъхьалэу Краснооктябрьскэм кьэгъэлэгъонхэр кьыщызэлэуахыштхэ.

— Ары. Экономикэм, культурэм, спортым, фэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ кьэгъэлэгъонхэр гъэшлэгъон хьуштхы. Сатыум илофышлэхэри мэфэкиым чанэу хэлэжьэштхы.

— Кьалэм итарихь кьэзылотэрэ нэрылэгъу лэпылэгъухэр тшлогъэшлэгъонхы.

— Мыекъуапэ ичылпэ дахэм атырахыгъэ сурэтхэр япчъагъэкелэ 30-м нэдгъэсыгъэх. Мыекъуапэ ивокзал 1957-рэ илээсым зыфэдагъэр зы сурэтым кьегъэлагъэ. Я XIX-рэ лэшлэгъум икълэуххэм цыфмэ яфэлэ-фашлэхэр зыщагъэцаклэ-щтыгъэ унэм, почтэм, лэпкьхэм язэкъошныгъэ игъэпытэн фэгъэхьыгъэ лофыгъохэр зыщы-

зэхашэхэрэ пчэгумрэ кьэлэ паркырэ, фэшъхьафхэм яхьылэгъэ сурэтхэм тикьалэ итарихь кьалэуатэ.

— Роз, 1871-рэ илээсым Мыекъуапэ апэрэ гербэу илагъэри тшлогъэшлэгъон. Гьожьышъоклэ гъэлагъэ.

— Кьалэм тамыгъэу фашлыгъагъэр дгъэклодыштэп. Джырэ уахътэ Мыекъуапэ итамыгъэ

нэмыки теплэ илэми, блэкыгъэм гуклэ зыфэгъэзэжымэ, уишэныгъэхэм ахэбгъэхьон плэкышты.

— Мыекъуапэ ипчэгущылэгъугъэхэм анахьэу кьахэдгъэщырэр мэфэкиым фэгъэхьыгъэ шлуфэс гушылэхэр адыгабзэки, урысыбзэки зэрэтхыгъэхэр ары. Ащкелэ зэхьокыныгъэ-шлухэр шъушыгъэх.

— Адыгеим и Конституциие кьышело республикэм кьэралыгъо бзитлу зэрилэр. Лэпкьхэр нахьышлоу зэрэшлэнхэмкелэ якультурэ кьызефалотэн фае. Адыгабзэклэ кьалорэ гушылэ щэрыохэр нахьыбэрэ дгъэфедэштхы.

— Мэфэки концертхэр зэрэклоштхэм кьакълэупчлэрэр бз. Артист цлэрылохэр кьежъугъэблэгъэштхэ?

— Кьэлэ паркым, Мыекъуапэ игупчэ концертхэр ащызэхэт-щэштхы. Лыбзыу Аслъан, Нэчэс Анжеликэ, купэу «Ошутенэр», «Мыекъуапэ инэфылэхэр», «Казачатэр», нэмыкълэхэри хэлэжьэштхы. Москва е фэшъхьаф кьалэ яартист цлэрылохэр кьедгъэблэгъэштхэлэ. Адыгеим артист дэгъухэр илэх, мэфэки зэхэхьэхэр кьагъэдэхэн алъэкышты. Спорт зэнэкьокъу гъэшлэгъонхэр кьалэм щыклоштхы. Мыекъуапэ щыщхэр, хьакълэхэр кьалэм имэфэки кьетэгъэблагъэх.

— Мэфэки мафэхэр дэгъоу клонхэу шъуфэтэлэ.

— Тхьауегъэлсэу. Сурэтхэм арытхэр: кьалэм итеплэ тыгъуасэрэ непэрэ; Цэй Роз.

КАРАТЭ. УРЫСЫЕМ ИЗЭИУКИЭГЪУХЭР

Ямедальхэр мэфэкихэм афагъэхьы

Урысыем иныбжьыклэхэм боевой искусствэхэмкелэ язэлуклэгъухэр Анапэ щыкълэуагъэх. Адыгэ Республикэм испортсменхэр каратэдомкелэ, ушумкелэ, нэмыкълэхэмкелэ зэнэкьокъухэм ахэлэжьагъэх. Тренер-кълэзегъаджэхэу Сихьу Казбек, Хьаткьо Ахьмэд, Нэмытлэкьо Аскэр агъасэхэрэм медальхэр кьыдахыгъэх.

Кумитэмкелэ апэрэ чыплэр кьыхьыгъ Роман Лепшиным, кг 65-рэ, илээс 14 — 15 зыныбжьхэм якуп. Екатерина Малыхи-

нар, кг 55-м кьехьу, илээс 16 — 17 зыныбжьхэм якуп — ятлонэрэ, Алина Зоринар ящэнэрэ хьугъэх. Ушумкелэ Илья Чернышовым,

кг 75-рэ, дышъэ медальр кьыдихыгъ. Даур Мурат, кг 65-рэ, Мазагу Хаббак, кг 52-рэ, Владимир Смирновыр, кг 56-рэ, ятлонэрэ чыплэхэр кьафагъэшшо-шагъэх.

Кьокыплэм кьыщэжъэгъэ спорт лэпкьхэмкелэ Арсен Еремян ухьазырыныгъэ дэгъу кьегъэлагъэ. Килограмм 48-м нэс кьэзыщэ-чырэмэ якуп кикбоксингымкелэ чемпион щыхьугъ. Кьыкълэ Рус-

лэанрэ, кг 57-рэ, Даутэ Азэмастрэ, кг 60, дышъэ медальхэр кьахьыгъэх, Людвиг Давтян, кг 57-рэ, ятлонэрэ чыплэр кьыдихыгъ.

Командэм хэтхэу каратэмкелэ зэлуклэгъухэм ахэлэжьагъэх Ахьтэо Дамир, Пщыжъ Тимур, Роман Лепшинын. Тиспортсменхэм джэрз медальхэр кьыдахыгъэх.

Хэгъэгум иныбжьыклэхэм язэлуклэгъухэм тибэнаклохэм гъэхьагъэу ащашлыгъэр Адыгэ Республикэм и Мафэрэ Мыекъуапэ имэфэкирэ афагъэхьых.

КУШЪХЪЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР

Игорь Фроловыр апэ ит

Телефонкелэ кьатыгъ. Темыр Кавказым щыпсэурэ лэпкьмэ язэкъошныгъэ гъэпытэгъэным фэгъэхьыгъэ зэнэкьокъоу кушъхъэфэчъэ спортымкелэ зэхашагъэр Ставрополь краим кьыщаублагъ. Кьэрэщэе-Щэрджэсым зэлуклэгъухэр щылагъэкълотагъэх.

— Я XXII-рэ зэлуклэгъухэр дэгъоу маклох, — кьытилуагъ зэнэкьокъум идирикторэу Анатолий Лелюк. — Спортсмен 70-рэ хэлэжьэ. Кьэрэщэе-Щэрджэсым изыгъэлсэфылэу «Романтикэм» дэжъ щыклогъэ зэлуклэгъум Самарэ хэкум кьыкыгъэ Дмитрий Самохваловым апэрэ чыплэр кьыщыдихыгъ.

— Я 4-рэ зэлуклэгъухэр кьушъхъэ гьогухэм Юныгъом и 18-м ащыкълэуагъэх, — зэдэгущылэгъур

лэгъэкълэуатэ спортымкелэ журналист цлэрылоу Андрей Кондрашовым. — Километрэ 16 хьурэ кьушъхъэ гьогур кьызаклум, Москва хэкум испортсменэу Игорь Фроловым апэрэ чыплэр тыгъуасэ кьыдихыгъ. Ятлонэрэ чыплэр зыфагъэшшошэгъэ Кирилл Синицын И. Фроловым такыкыи 2-м нахьыбэкелэ юж кьынагъ. Ари Москва хэкум щыщ. Ящэнэрэ чыплэр Денис Жуйковым кьыдихыгъ, Самарэ икомандэ ар хэт.

Нэкубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЫ Нурбий.

Зэнэкьокъум имайкэ гьожь Игорь Фроловым зыщылагъ, ащ апэрэ чыплэр ылыгъ. Адыгеим щаплугъэ Александр Евтушенкэр я 4-рэ зэлуклэгъухэм ахэлэжьагъэп. Ар Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ рагъэблэгъагъ, дунаим

изэнэкьокъоу Испанием щыклоштым хэлэжьэшт.

Темыр Кавказым цызэхашэгъэ зэлуклэгъухэр лъагъэкълэуатэх. Юныгъом и 20-м спортсменхэр Мыекъопэ районым цызэнэкьокъу-щтых.

Зэхэзыщагъэр ыкълэ кьыдэзыгъэкълэрэр:

Адыгэ Республикэм лэпкь Юфхэмкелэ, лэкълэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилгэп-кьэгъухэм адырялэ зэпхыныгъэхэмкелэ ыкълэ кьэбар жьугъэм иамалхэмкелэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьалэм иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкълэжъ зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Юфхэмкелэ, телерадиокехъэтынхэмкелэ ыкълэ зэлъы-лэсыкелэ амалхэмкелэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гьэлорышланлэ, зэраушыхьатыгъэ номеры ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкълэмкелэ пчъагъэр 4046

Индексхэр 52161 52162

Зак. 3056

Хэутыным узщыкълэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 Зыщыкълэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкьо Саид

Пшъэдэкълэжъ зыхьырэ секретарыр

Гьогъо Зар